

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ένας λαός υφώνεται έμια
δείξη πώς δε φοβάται την
ελευθερία—ΥΓΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φυ-
σικούς της κανόνες.

ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΣΤ

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 16 ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ 1908

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΗ ΑΡΙΘ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 318

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ Ποιητική τέχνη και γλώσσα (συνέχεια).

Γ. ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ Λόγοι κι αντίλογοι (Το Κλεφτόπουλο—Τὰ παληκάρια τὰ καλά—Του άρματωλού ο θάνατος—Τ' άρματα).

ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ. Το Λεξικό.

ΗΓΕΡΙΑ. Κουβέντες με την κόρη μου.

ΣΩΤΗΡΗΣ ΣΚΙΠΗΣ. Καλλιτεχνικές βίβλιες (Σπύρος Είνος).

Κ. ΜΑΚΡΗΣ. 'Ο Αίμος.

Γ. ΑΒΑΖΟΣ. Στην Κάθε (συνέχεια).

ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Μ. Φιλίγγας.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΛΟΓΟΙ ΚΙ' ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

ΤΟ ΚΛΕΦΤΟΠΟΥΛΟ

Η μέρα κείνη ήταν πικρή. Κ' οι Κλέφτες που χαλάστηκαν, πάντα θά τή θυμώνται.

Στά χέρια οι Κλέφτες σήκωσαν τον Καπετάνο, άσάλευτο, με τή σπαθιά κατεβάζτη στο πρόσωπο, και πολεμώντας άνηφόρισαν. Κ' έπιασαν τὸ καταράχι, και σταμάτησαν.

Οι 'Αρβανίτες δὲν τούς πήραν τὸ κοντό, γιατί τρανός ήταν κι' ὁ θρόνος ὁ δικός τους. Μοναχὰ τοῦ Καπετανου τῶν Κλεφτῶν ὁ θάνατος, τοῦ ζακουστοῦ τ' 'Αρματωλοῦ—θάνατος ποὺ τὸν παρακαλοῦσαν—έκανε τὸ κλάμα τους σὲ γέλια νὰ ξεσπάη. Κ' ἡ σαλαγγή τους ν' ἀντηχῆ, γιὰ κείτ' φοβέρισμα, στους Κλέφτες τοὺς θλιμμένους.

Κ' οι Κλέφτες τὴν σάπαιναν. Τὰ μάτια τους στεγνὰ τὸν Καπετάνο ἀντίκρουζαν τὸν ζαπλωμένο, ποὺ δὲν εἰδεινε ζωῆς σημάδι.

Η μέρα κείνη ήταν πικρή. Κ' ἡ μοῖρα τους εἶται ἦταν γραφτὴ. Ὁ Καπετάνος εἶχε καλέσει τοὺς 'Αρβανίτες σὲ πόλεμο γιὰ θάνατο και γιὰ ζωῆ. Καί τώρα ὁ 'Αλιζόταγας, δερβέναγας σκληρός, ἔχτρος τοῦ Καπετάνου, χαίρεται.

Κάποτε ὁ πληγωμένος ἀνασεύστηκε. Στὸ πρῶτο ἀνάβλεμμα τοῦ ἄλλη τρομάρα ζωγραφίστηκε.

— Ὁ ψυχογιός μου πούνα; εἶπε. Τ' ἄρματα μου... πᾶν κι' αὐτά; Πόσοι ἀπομείναμε;... Πεθαίνω.

— Καρδιά, πατέρα! Καί, θὰ ζήσης! εἶπ' ἕνα ἀπὸ τὰ παληκάρια. Ὅσοι βράβησαν, τοὺς πήραμε (ἦταν ψίμα θλιβερό).

— Κι' ὁ Ψυχογιός; Καί τ' ἄρματα;

— Μὰς λείπουν, κι' ἄλλοι δέκα ἀντάμα.

— Ὅλοι στὸν τόπο;

— Μὴν τὸ λές! Εἰκοφην ἀπὸ μὰς ἐκεῖ ποὺ πάψαμε τὸν πόλεμο. Κανένος δὲν τοὺς εἶδε (ἦταν ἀληθινό).

Τότε τροχάλισαν ἀπὸ κοντὰ πόδια ἰσιδερωμένα. Κι' ὁ Ψυχογιός σὲ λίγο, τοῦ Καπετάνου ὁ ἀκριβός, ὀρθὸς στεκότανε στὸν Καπετάνο ἀντίκρου, μαῦρος και φοβερός, σὰ Χάρος φοβερός και μαῦρος.

— Γεῖά και χαρά σου, Καπετάνε, εἶπε. Σαγόρασα τὸ αἷμα σου—ὁ 'Αλιζόταγας δὲ ζῆ! Τοὺς βγήκα μπρὸς καρτέρι. Ἄμα σὲ πήραν οἱ συντρόφοι, δὲν κρατήθηκα. Στὸ δρόμο τὸν πλατὺ τοὺς βγήκα, και τοὺς πέσαμε με τὸ σπαθί. Κ' οἱ 'Αρβανίτες σκόρπησαν. Κι' ὁ 'Αλιζόταγας γυμνὸς στὸ χῶμα κοίτεται.

— Ὠρέ, σηκώστε με! φωνάζει ὁ Καπετάνος. Τί λείει αὐτός;

Τρομερὴ ἦταν ἡ ματιά του, στὸν Ψυχογιὸ ριχτή. Κ' ἔτρεμε τώρα τὸ Κλεφτόπουλο μπρῶτά του.

— Ὠρέ, ποῖος σοῦ τὸ κάμης; ὁ Καπετάνος ρέκαζε. Ἄφου χαλά τηλα, πὼς θέλησες ἐσὺ νὰ με ντροπιάσης; Ὁ 'Αλιζόταγας ἔπρεπε νὰ ζήση, ἀνίκητος!... Τί εἶναι ποὺ κρατῆς;

— Εἶναι τὸ καρποφύλλι του και τ' ἄρματα του... Σοῦ τάφερα...

— Πᾶρ' τα! μὴτε νὰ τὰ ἰδῶ!.. Τώρα, ἀφου ἔχεις ἄρματα, βγάλε τα τὰ δικὰ μου, ποὺ δὲ σοῦ-πρεπαν... Τίτοια τιμὴ γιὰ σένα εἶναι μικρὴ. Ἄλλα ἄρματα προτίμησες...

— Συμπάθα με, Καπετάνε! Εἶρεῖς ἂν κράτησας τὴν πίστη στ' ἄρματα σου, κι' ἂν τ' ἀτίμασα...

— Κι' ὁ 'Αρβανίτης, ἂν σὲ σκότανε κ' ἐμένα, και σοῦ τάπαιρνε;

— Δὲν τὰ κρατοῦσα σὰ γαμπρός! Τ' ἄρματα εἶναι γιὰ πόλεμο, και τὰ δοκίμασα... Μὰ κείνα τοῦ 'Αρβανίτη τάχα ζηλέψη ἀπὸ καιρό—γιὰ σένα, ὄχι γιὰ μένα. Καί σοῦ τάφερα...

Δικὰ σου! Δὲν τὰ θέλω! Καί βγάλε τὰ δικὰ μου... Δὲν ἀκοῦτ' ἐσεῖς, ὦρέ;

Τὸ Κλεφτόπουλο, ἄγριο, ἔχει τὸ χέρι στὸ σπαθί και περιβλέπει.

— Ὅποιος ἀπλώση, κράζει, τὸν περιμένει θάνατος! Τ' ἄρματα ποὺ φορῶ κανένος μὴν τ' ἀγγίξη! Τοῦ Καπετάνου τ' ἄρματα!

Ὅλοι προσέχανε στ' ἀγριεμένο τὸ Κλεφτόπουλο, κι' ὁ Καπετάνος εἶχε σηκωθῆ ὀλόρθος ἄξαφνα, κανείς δὲν εἶδε πὼς, με τή σπαθιά μεσόφρυδα, μεγάλος και ματόπνιχτος, και φάνταζε σὰ ν' ἀναστήθηκε.

— Ὠρέ, εἶπε με μιά φωνὴ ποὺ ράγιζε, τ' ἄρ-

ματα τὰ δικὰ μου δὲν τὰ καταφρονεῖς; Θέλεις νὰ τὰ φορῆς ἄκόμα;

— Θέλω και θέλω! Εἶμαι ὁ ψυχογιός σου ἐγὼ!

Ἄπλωσε τὸ χέρι ὁ Καπετάνος κ' εἰδειξε τὸ Κλεφτόπουλο. Κ' ἔβγαλε ἕνα ροχαλητό.

— Προσκυνάτε, ὦρέ, τὸν Καπετάνο σας!

ΤΑ ΠΑΛΗΚΑΡΙΑ ΤΑ ΚΑΛΑ

— Γιωργάκη, σύντροφε πικρὴ, με τὰ γραμμένα φρόδιχ! Ποῦ σ' εἶχαμε κορώνα μας κ' εἰκόνα στὸ κεφάλι. Κ' εἶχαν κρυφὴ τὰ χεῖλη μας ἐλπίδα νὰ σὲ πούνε, και νὰ σ' ἀκούσουν τὰ βουνὰ στους μαῦρους κλέφτες πρῶτον. Κ' ἦσαν γερὸς στὰ σίδερα, Γιωργάκη πνιμεμένη! Τώρα πὼς μὰς κατάντησες σὰ χήρες νὰ σὲ κλαίμε; Ἀλήθεια, πειὸ φαρμακερὸ τὸ δάκρυ μας θὰ σοῦναί, γιὰτ' οἱ πιστοὶ συντρόφοι σου (κακὸ μὰς ἦρε!) κ' οἱ παλιαδεροῖ σου τὴ ντροπιασμένη σου ζωὴ σου πήραμε.

Τὸν Κλέφτη τὸνὸ μάγεψαν. Καί πάτησε τὸν ὄρο του και παράτησε τὴ συντροφιά του και πρόδωσε τὴς κλεφτουριάς τὸ νόμο, τὸν ἱερό.

Σηκώθηκε ἕνα σύνταχο, με λίγους ποὺ τὸν ἀκολούθησαν, και πήγε στὴν τουρκεμένη χώρα και προσκύνησε τὸ Μπέη και τὸν Προεστὸ τὸν τουρκολάτη. Τάχα τ' ἄσπρα τὸνὸ γέλασαν; Τάχα τ' ἄρματωλοῦ οἱ χάρες τὸνὸ θάμπωσαν τὸν Κλέφτη; Ἡ μὴν τοῦ σήκωσαν τὸ νοῦ τὰ κἀλλη τῆς περιδικόστηθης προεστοπούλας;

Και τώρα ἄρματωλὸς περήφανος, σ' τ' ἄσχημι βουτηγμένος και σ' τὸ μάλαμα, χαίρεται τὴν εὐτυχία του σ' τῆς ὀμορφῆς τὴν ἀγκαλιά. Μὰ σκύβει και σ' τὴ γνώμη τοῦ πεθεροῦ του τ' ἄρχοντα και προσκυνάει τὴ γούνα τοῦ τύραννου τοῦ Τούρκου. Καί πρέπει τώρα, με τὴ δική τους προσταγή, τοὺς κλέφτες νὰ χαλάση, ἀφου νὰ τοὺς μερώτη δὲ μπορεῖ.

Τοῦ κάκου γράφει γράμματα και πότε τοὺς χαϊδεύει, πότε φοβέρες τοὺς λαλεῖ. Τοῦ κάκου τοὺς τάζει και τ' ἄρματωλίκι. Οἱ κλέφτες, οἱ προδομένοι κι' ἀνυπόταχτοι, ἕνα μονάχα πράμα παράφορα παρακαλοῦν. Νὰ βγῆ ὁ παλιός τους σύντροφος νὰ πολεμήση.

Κι' ὁ καπετάνος βροχόκαρδος λαβαίνει αὐτὸ τὸ κάλεσμα. Κι' ἀποφασίζει, σὰν παληκάρι κι' αὐτός ποῦ εἶναι, νὰ τὸ δεχτῆ. Καλὴς ἀντάμωσες λοιπόν! Τοὺς κλέφτες θὰ τοὺς καρτερῆ σ' τὰ Τούρκικα μνημόρια, σ' τὸ ριζοβουνὶ χαμηλά. Καί συναρίζει τοὺς δικούς του και ξεκινεῖ.

Ὁ πόλεμος δὲ βρασταξε πολὺ, γιὰτ' ἦταν ἄγριος. Τὸ ντουφέι γλήγορα βρυθάθηκε. Καί με τὸ τράβηγμα τοῦ κλέφτικου σπαθιοῦ, ὁ ἄρματωλὸς

ἔμεινε μόνος, ἀσάλευτος ὁ τὸν τόπο του. Ἐκεῖ κ' ἔπεσε, νεκρὸς ὄχι παραδομένος.

Τότε οἱ κλέφτες, ἀφοῦ πῆραν τὴν ἐκδίκησίν τους, τριγύρισαν τὸν κακοθάνατο καὶ κάθισαν καὶ τὸν μοιρολογοῦσαν.

ΤΟΥ ΑΡΜΑΤΩΛΟΥ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ

Ἄπ' τὸ καπετανάτο τὸ παλιὸ τίποτα δὲν ἀπομένει. Πᾶν ὄλοι οἱ ἀρματωλοί, κ' ὁ καπετάνος πάει.

Ἔνας μονάχα γλύτωσε ἀπ' τὸν πόλεμο καὶ τὴν καταδρομή. Ἔνας, ὁ γέρο Ἀρματωλός. Ὁ Χάρος δὲ βαρέθηκε τὰ χρόνια του, ὅσο κ' ἐκεῖνος διψοῦσε Τούρκους νὰ σκοτώσῃ.

Παρηγοριὰ δὲ βλέπει ὁ γέρος πειὰ τριγύρω του. Βοήθεια πουθενά. Καὶ τὸ ψωμί τοῦ λείπει τὸ ξερὸ, ἐκεῖ ποῦ σὰν ἀγρίμι σέρνεται. Οἱ φίλοι κ' οἱ δικοί πειὰ τὸν ἀρνίθησαν. Καὶ τοῦ βουνοῦ τ' ἀπάτηται, κ' αὐτὰ τὸν ἀποδιώχουν.

Δυὸ μένουσε δρόμοι στὴν ἀπελπισιὰ του. Ν' ἀφήσῃ τὰ παλιὰ τὰ χόματα τ' ἀγαπημένα, ἢ νὰ πείσῃ καὶ νὰ προσκυνήσῃ τὸν πασσά - ποῖος εἶπε τέτοιο λόγο; Ὁ ἀρματωλὸς ἀπὸ τοῦ τοῦ μήτε τῶ-βαλε!

Κάπου, ἐδῶ κ' ἐκεῖ, σὰν τὸ θεριὸ γυρίζοντας, σκοτώνει ὅπου ἀπαντήσῃ κανέναν Τούρκο, ὄχτρο τοῦ ποῦ τὸν ὄμωσε πρὶν τὸν γινώσκῃ. Ὅμως ἂν μπορῇ τὸ μίσος του τ' ἀγριεμένο νὰ χορτάσῃ, πῶς θαῦρη καὶ τὴν πείνα του νὰ τὴν γελάσῃ, ποῦ εἶν' ἀγέλαστη;

— Φάγε καὶ πιέ, παλιαδερφέ, συμπέθερε ἀκριβὲ μου. Δικὰ σου καὶ τὰ πρόβατα καὶ τ' ἄλλα τὰ καλά. Μὰ ὁ πασσάς πολὺ μὰς ἐσφίξε, νὰ ξέρῃς. Ἀπὸ μὰς γυρεύει τὴ ζωὴ σου. Καὶ μὰς φοβέρισε προχτές μὲ θάνατο. Κι' ὄρκο μὰς πῆρε νὰ σὲ παραδώσουμε. Σὲ πίντε μέρες σκοτωμένον ἢ δεμένον νὰ σὲ στείλουμε. Ἦρθες σύγκατα. Καὶ πῆς μὰς πῶς τὸν ὄρκο μὰς νὰ μὴν πατήσουμε, καὶ στὴν παληκαριά σου νὰ μὴ φανοῦμε ἀπιστοί.

— Ἀδέρφια, τώρα ποῦ τ' ἀγαθὰ σας χάρηκα, κ' ἔφαγα κ' ἔπια, τώρα θὰ σὰς πῶ. Τὸν ὄρκο σας, καὶ στανικός ἂν εἶναι, πρέπει νὰ τὸν φυλάξετε. Κ' ἐμένα τὴ ζωὴ μου νὰ τὴν ρίξετε στὴ μοῖρα μου. Πολὺ πειὰ βαρυστέναξα, καὶ μάτρα καὶ ζωὴ. Καὶ τελευταῖα πικρὰ τὰ καταράστηκα. Καὶ νὰ τί σας ἀφίνω, στερνὴ παραγγελιά. Φεύγω, ὅσο κ' ἡ αὐγὴ ἀκόμα δὲ χαράζει. Καὶ καθὼς θὰ μὲ σκεπάζῃ τὸ

σκοτάδι - ρίχτε μου τυχερά, χωρὶς νὰ μὲ θωρῆτε! Γιατὶ καὶ τὸ ψωμί ποῦ μοῦ χάρισατε εἶν' ἱερὸ. Νὰ τὸ πατήσετε δὲν πρέπει. Κ' ἡ προδοσιὰ στὸν οὐρανὸ δὲ συμπαθιέται - ρίχτε μου στὰ τυφλά! Κι' ἂν μὲ πιτύχετε, γειὰ καὶ χαρὰ σας! Ὁ ὄρκος σας φυλάχτηκε. Ἄν ὄχι, πάλι ὁ ὄρκος σας ἀπάτητος.

Καὶ τὴν αὐγὴ, τὸ αἷμα ποῦ ἔδειχνε τὸ δρόμο, σταλαχτό, τοῦ ἀρματωλοῦ τοῦ γέρου, ἔφερε τοὺς χωριάτες σὲ μιὰ πατουλιὰ. Ἐκεῖ ὁ ἀρματωλὸς πεσμένος ἦτανε.

Τ' ΑΡΜΑΤΑ

— Μάννα, τί ἦταν ἀπόψε ἡ σαλαγὴ; Τ' ἄρματα τοῦ πατέρα ποῖος τὰ πείραζε; Κάποια τρομάρα μ' ἔκαμε νὰ πεταχτῶ στὸν ὕπνο μου. Κι' ἄκουσα μὲ τ' ἀφτιά μου νὰ σαλεύουν τ' ἄρματα. Κλέφτες θὰ μπήκανε στὸ σπίτι, μάννα.

— Παιδί μου, σὰν ἀπόψε πέθανε ὁ πατέρας σου. Ἄρρωστο, μὲ προδοσὰ τὸν πιάσανε. Στὰ Γιάννινα τὸν πῆγανε ξαρμάτωτο, σὰ νῆτανε ραγιας, ὁ Καπετάνος ὁ περήφανος. Ἐκεῖ τληρὰ τὸν θανάτωσαν, τὸν προδομένο. Στάθηκε παληκάρι στὰ μαρτύρια τὰ φριχτά. Ὅμως τὸν πόνου τὸ στερνὸ του ποῖος δὲν τὸνε μαντεύει; Πέθανε ἄδοξος, ξαρματωμένος, ὁ ἀμοιρος.

Τ' ἄρματά του πῆραν τὸν πόνου τοῦ ἀπὸ κείνη τὴ στιγμή. Καὶ τοῖς λένε τέτοια νύχτα, σὰν ἀπόψε. Κλαῖνε, καὶ γυρεύουν τὸν ἀφέντη τους. Ἀπὸ τὸν κάτου κόσμου ἀκοῦνε τὸ παράπονό του. Καὶ φρυμάζουσε σὰν ἄτια, στὴ γνώριμη φωνὴ ποῦ τ' ἀνακράζει. Καὶ μαλλώνουν καὶ παλεύουνε συνατά τους, σὰ θεριά, μὲς τὴ σκληριά τους.

Παιδί μου, τ' ἄρματα βροντομαχοῦσαν, ποῦ ἀκούγες ἀπόψε. Τ' ἀκούγα κ' ἐγώ. Καὶ περιμένω νὰ μοῦ μεγαλώσῃ καὶ ν' ἀναστηθῇ τρανός. Τ' ἄρματα νὰ μοῦ φορέσῃ, ποῦ τὰ τρώμαζαν οἱ κάμποι, τὰ βουνά! Καὶ καπετάνος νὰ μοῦ γένῃς ξακουστός, καὶ τοῦ πατέρα σου τὸ θάνατο νὰ ξαγοράσῃς. Τότε θὰ σ' εὐκλιθῶ. Τότε καὶ τοῦ πατέρα σου τὸν πόνου θὰ τὸν ξαλαφρώσῃς, ποῦ τὸν ἀκούει ἡ γῆ στὰ στήθια της καὶ τρέμει. Ποῦ τὸν ἀκούει καὶ σπαραξοῦν τ' ἄρματα.

Τότε καὶ τ' ἄρματα τὸ βροντομάχημά τους θὰ τὸ πάψουν. Καὶ θὰ χαροῦνε γύρω στὸ κορμί σου, ἀνάλαφρα.

- Μάννα, φοβᾶμαι...
- Τί φοβάς' εἰς, τοῦ Καπετάνου γιγιέ;

— Φοβᾶμαι τ' ἄρματά του!
— Κάλλιο νὰ σ' ἔβλεπα νεκρὸ! Παιδί ἀνάξιο τοῦ πατέρα σου! Τ' ἄρματά του νὰ σὲ φᾶνε!

ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΑ

Κατὰ τὰ 1898 τὸ δυνάμωμα τοῦ ποιητικοῦ ἀέρα στὴν Ἀθήνα δείχνηται πρὸς χειροπιαστά. Περριεργὸ πῶς τὸ δυνάμωμα τοῦτο, ἀφοῦ ἔρχισε νὰ φανερώνηται μίσα στὴ φιλολογικὴ «Ἔστια» τοῦ Δρόσινη, ξεχωρίζεται χαρακτηριστικώτατα μίσα στὴν «Τέχνη». Τὸ λιγότερον περιοδικὸ ποῦ χάραξε σημαντικὸ σταθμὸ τῆς διανοητικῆς μας ἱστορίας. Περριεργὸ, εἶπα, γιατί εἶναι τὸ φύλλο ποῦ τοῦ ψάλανε τὸν ἀναβαλλόμενον καὶ σὲ βάρος του πλῆξαν τίς πρὸ ἀνοστες ἐξυπνάδες οἱ ἀθηναῖκες ἐφημερίδες, καὶ πίσω ἀπὸ κείνες, κ' ὅλη ἡ νοικοκυρωσύνη. Ὅμως οἱ ἐφημερίδες σχεδὸν ποτὲ δὲν μπορέσανε - κ' ἐδῶ κ' ἄλλου - νὰ τὴν ἀνακαλύψουν καὶ νὰ τὴν τιμῶσιν τὴ δημιουργικὴ ἀλήθειαν. Καὶ οἱ ἐφημερίδες καὶ ἄλλοι ἀκόμα κύκλοι, καὶ οἱ σοβαρώτεροι, ὕστερα καὶ ἀργὰ μνρίζονται τί τρέχει ποτὲ στὴν ὄρα του. Πόσοι τὴν προσκῶ ἂν τὴν ἀλήθειαν σὰν πάλαιωσε, κ' ἐκεῖ ποῦ πᾶει νὰ γίνῃ ψέμα! Μίσα στὴν «Τέχνη», ἀνά μίσα σὲ νέα λεβέντικα κοντύλια, σὰν ἐκεῖνα τοῦ ἐπαναστατικοῦ, τοῦ ἀπλαστοῦ, μὰ βαθυστόχαστου Καμπύση, σὰν τοῦ γαλλοῦ Πιόλου τοῦ Νιρβάνα (εἶναι ὁ γιατρός Πέτρος Ἀποστολίδης), σὰν τοῦ Βλαχγυιάννη, σὰν τοῦ Μιλακάκη, σὰν τοῦ Θεοτόκη, σὰν τοῦ Καλοσογούρου, σὰν τοῦ Μαβίλη, σὰν τῶν Πασαγιάννηδων (περιορίζομαι στὰ πεταχτά νὰ τοὺς ἀναφέρω γιὰ τοὺς στίχους τους μονάχα ἐδῶ τεχνίτες ποῦ καθένας τους ἀξίζει ξεχωριστὴ μελέτη), νὰ τρεῖς ποιητὲς μίσα πρωτοφάνταστης χάρις: ἀπὸ δῶ ὁ πλαστικός καὶ σοφὸς νεοαλεξανδρινὸς Γρυπάρης, ἀπὸ κεί ὁ μουσικός, καὶ σὰν ἄυλο δρισεστάλαχτο στοιχείο, Πέτρος Βασιλικός, (ὁ Κ. Κατζόπουλος) καὶ στὴ μέση ὁ Ἀλέμπρος Παρφόρας (Δημήτριος Σύνωμος) πρὸς ἀπλὸς καὶ στὴ μορφή του πρὸς μετρημένους ἀπὸ τὸν πρῶτον, πρὸ συγκρατητὸς ἀπὸ τὸ δεύτερον στὸ λυρικὸ μεθύσι του ὅμως κατὰ παρθενικὸ καὶ σὰν εὐγενικώτερον. Καὶ ἀπὸ τὰ 1898 ἕως μὲ τὰ 1908 καὶ ἂν κάμουμε νὰ κοιτάξουμε γύρω μας (ὅσο κ' ἂν εἶναι τὸ κοίταγμα πολὺ δύσκολο κάθε φορὰ ποῦ τὰ πράματα ποῦ κοιτάμε βρίσκονται πολὺ κοντὰ, καὶ λείπει τὸ κάποιο μάκρμα ποῦ βοηθᾷ τὸ κα-

*) Ἡ ἀρχὴ στὸ 317 φύλλο.

Γ. Ν. ΑΒΑΖΟΣ

ΣΤΟΝ ΚΑΒΟ

Τὰ παιδιὰ εἶχανε πάρει ψωμιά, τυρί, αὐγά βραττά, σαλάμι, ντομάτες, φρούτα καὶ κρασί. Ἡ Μαριώ ἔκανε μιὰ σαλάττ μὲ ντομάτα κρεμμυδάκι καὶ αὐγά, γέμισε μιὰ χιλιάρα κρασί, πρὸ τῆ νταμιτζάνα, κ' ἔστρωσε σὰ νοικοκυρὰ τὸ τραπέζι, μὴν ἀφίνοντας τὸ μπάριμπα της νὰ κἀνῃ τίποτες. Στρογγυλοκάτσανε ὄλοι τοὺς μὲ μιὰ πείνα διαολεμένη, ποῦ δὲ βλέπανε τὴ μύτη τους! Τὰ μπαρμπουνάκια, ὁμορφοψημένα, μὲ τὴ σάλτσα, κ' ὁ βασιλιάς θὰ τὰ ζήλευε! Ἀνοίξανε καὶ κάτι στρείδια, μεγάλα μεγάλα καὶ γεμάτ' αὐγά, ποῦ εἶτανε τρέλλα. Τὸ

*) Ἡ ἀρχὴ του στὸν ἀριθ. 308.

κρασάκι, διαλεμένο πρὸ τὸν Κώστα, σπιθοβολοῦσε κ' ἀναθε, φέρνοντας στὸ κείρι μὲ τὸ καντάρι. Σὲ λίγο ἔφαγ' ἡ μύγα αἰδέρο!

— Στὴν ὑγιὰ τοῦ καπετάνου! - εἶπε πρῶτος ὁ Γιάννης, σηκώνοντας τὸ ποτήρι του.

Στὴν ὑγιὰ του! Πάντα μὲ τὸ καλὸ! φωνάξαν οὐλοὶ τσουγγρίζοντας

— Κώστα γιὰ, τ' λόου σου, μὴν πολυπίνῃς γιατί θάχῃς πάλι κλάψεις - εἶπ' ὁ γέρω Στρατῆς στὸν καπετάνιο, τραβώντας ὁ ποτήρι του.

— Βρὲ ἄμε στὴν ὀργή! π' θὰ μὲ βάνῃς σὲ θεογνωσία...

— Ἄμ τὸ ξέρῃς γιὰ τὸ ντέρτι σ'! τί πᾶς μὲ τὸ ζῶρ' στὰ στραβὰ νὰ χαντακουθῃς!

— Σκασμός!

— Δὲν κραινῶ. ἄρα μάρα!

— Στὴν ὑγιὰ σας, παιδιὰ, καλὴ προκοπὴ νὰ σὰς δώσῃ ὁ Θεός!

— Φχαριστοῦμε, καπετάνιε, στὴν ὑγιὰ σου!

— Ἀπὸ τὴν Ἀθήνα εἰσαστε, βρὲ παιδιὰ!

— Ἐγὼ εἶμαι ἀπὸ τὴν Πόλη, τάποκρίθηκε ὁ Γιάννης.

— Ἐ! μωρὲ καημένα νιάτα! Ἐκανα κάμποσα ταξίδια στὴν Πόλη, σὰν εἶχα τὸ καράβι

μου... Ἄστα τώρα, ζέχαστα!.. Βρὲ Μαριώ, στὴν ὑγιὰ σου! καλὴ μοῖρα νάχῃς, παιδί μου...

— Στὴν ὑγιὰ τῆς Μαριώ! Ἄσπρο πᾶτο, Μαριώ, μὴν ντρέπῃσαι!

— Ἄμ δὲν μπορῶ πιά νὰ πιῶ κ' ἄλλο, ἔρχισα καὶ ντραλίζομαι...

— Ἐλα τώρα, Μαριώ, νὰ μὰς πῆς καὶ κανένα τραγουδάκι, πρὸ κείνα τὰ λεβέντικα ποῦ ξέρεις... Ἐλα πῆς το γιὰ τὸ χιτῆρι τοῦ καπετάνου.

— Ἄμ δὲν μπορῶ νὰ τραγῶ μὲ μὲ μὲ... Πέστετε καὶ σεῖς κἀνα τραγούδι, νὰ πῶ καὶ γὼ ὕστερος τὸ δικό μ'...

— Ἐλα τώρα, Μαριώ, κ' ἄστα αὐτὰ! κανεῖς δὲ σοῦ παραβγαίνει στὸ τραγούδι!

— Πανάθεμά σε, ζουρλή τ' κερατῆ - μουρμούρισ' ὁ Στρατῆς - ἀρῆ Ὅλα γίνηκες κ' ἀρχινᾷς ὅπου πᾶς τὸ τραγούδ'!

— Μπρός, Μαριώ! Ἄστονα τὸν μπάριμπα σου, δὲν ξέρει τί λέει...

Ἡ Μαριώ δὲν ἤθελε κ' ἄλλα παρακάλια σήκωσε τὰ μαλλιά της, ποῦ τῆς πέφτανε μπρὸς στὰ μάτια της, ξερόβηξε κ' ἄρχισε νὰ τραγουδᾷ μὲ κείρι, γλυκα, γλυκά, ὅσο ποτὲς δὲν τὴν ἀκούσανε:

θαρότερο ξαγνάντεμά τους από πάνου ως κάτω), βλέπουμε... τίποτε δεν καλεβλέπουμε. Οί ποιητές μας είναι σάν άκριβοθήρητοι και σά μισόκοσμοι, και δέν προκαλούνε τίς ματιές του κόσμου, και δέν ξεχωρίζουν. Δέ βλέπουμε άκοσμο. Σί καιρό πού λίγο λίγο δυναμώνει ή Ποίηση και πιο λαγαρισμένο τρέχει τό νερό της, δ λεγόμενος κόσμος για λόγους πού παρακάτου θά γγίζουμε, — στέκεται μπροστά της ή μέ του άδιάφορου τήν ξαγναισιά ή μέ του πολέμιου τήν καταφρόνια, τά τραγούδι της δέν μπορεί νά βρίσκουν καταφυγή παρά μόνο σέ άριά βιβλία λιγοδιάβατα και σέ στραβοκοιτασμένα φύλλα άνταρτικά. Τάχχ τά ξέρε; δ κόσμος, καθώς θάξιζε τό "Εθνος ολόκληρο νά τά γνωρίζη, τό βιβλίο "Της Ζωής" και τήν "Αργώ" του άόνηριτου ποιητή Πέτρου Βλαστού ; ("Ερμους ως τά τώρη τό φιλολογικό τόνόμά του) Τόνωσε μέ μιάν άντρίκειαν ένεργεια τήν όνειροφάνταση κι από τά χρώματα της ιδεολογίας και της καρδιάς τρεμόβεγγη ποιητή του Τήν ποιησή μας; θά τή βρούμε τώρη τελευταία μέσα στις σελίδες του «Νουμά» ξαναζωντανεμένη, στρογγυλεμένη, σέ μιιά γλώσσα δουλεμένη τεχνικά, νά κυνηγά τή φώς, Μούσα νεοκλασσική, νά τήν πούμε, μέ τό Βουτιεριδην, και με τή Δημητριάδη, (δ Ρήγας Γκόλφης) μιιά Μούσα διωριμένη αύτή με μέρη νά μας προσφέρει τό κανονικώτατα ρυθμισμένο τραγούδι της; άπάνου αστής Ρουμέλης τή λύρα τήν πικλακάρισια, σάν ένα ποτήρι δλάρσο νερό πού μονορούφι πίνεται και πού άνσταίνει, φερμένο από τήν καρδιά της Ρουμέλης. Μούσ, ποιός ξέρε; άν είναι αύτή διωρισμένη νά παντρέψη τό μοναξιώτικο τόνειρο μέ τή ζωή πού μέσα στον κόσμο μέ τόν κόσμο ένεργεί! Και παρεκεί σέ άλλα φύλλα, σάν τά «Παναθηναϊκα», σάν τό «Περιοδικόν μας» του Βώκου, σάν τόν «Ακρίτα», βγαλμένο από τό νέο Σκίπη μέ τήν πλούσια φαντασία και τή γλώσσα και μέ μιιά λυρικήν όρμη άξιοπαράτηρη. Άλλοι ποιητές, δ Καμπανης, δ Μάρκος Αύγέρης, δ Άγγελος Σικελιανός, και μιιά ποιήτρια, ή Αίμυλία Κούρτελη. Ίσως ή μόνη ποιήτρια πού θάξιζε νά σημειωθί έδω, κι ό Ζαχαρίας Παπαντωνίου μέ τόν κορατιστό του στίχο, ίσα δλώσει από τή γραμμή του Μαρκοσ, πού και σ' αύτό τό δημοσιογραφικό χρονογράφημα έδωκε φτερά μιιάς ευγενικής τέχνης. Και τέλος οί νεώτατοι έεροφάντες της 'Ηγούσως, διαλεχτή δεκάδα, πού, μολονότι διαφέρουν κάμποσον δ ένας από τόν άλλο και σέ σκαλοπάτια διαφορετικά στέκοιται, προτιμώ

τώρη, άντι νά τους ξεχωρίσω μέ τά όνόματά τους, έτσι νά τους αναφέρω συντροφικά. Πρώτα κι άπ' όλα, ή Ποίηση μέ δίχως όνομα κανένα: ύστερα έρχονται οί ποιητές. 'Η ζωή της πάντ' αρχαίας και τόσο νέας 'Αθηναίας παρθένας λιγοστή στάθηκε και στό δεύτερό της ξανάδομα: μά πάντ' άρκετή για νά δείξη πώς ύπάρχει μιιά πηγή πλουσιοπάροχη, πού φτάνει γνωστικά και τεχνικά νά μοιραστή στα λογής περιβόλια για τά όρημτικά ταναδύσματα, για τά ποτίσματα τά ήσυχα.')

Τάχχ ή νέα μας ποίηση έδειξεν όλη της τή δύναμη και ένθισε μ' όλα της τά λουλούδια ; Κάθε άλλο. Πιο πολλά ύπόσχηται, παρ' όσα δίνει. Της λείπει μιάν άνεση, ένα; πλούτος, ένα δείξιμο συγκρατητό, ένα άκοπο κι άδιάκοπο περπάτημα προς κάποιον σημαδι: της λείπει μιιά δύναμη τελειωτικά κ' επιβλητικά δημιουργική. "Έχει τήν όμορφιά του ροδοσύννεφου: της χρειάζεται και ή χάρη του καλορρίζωτου δέντρου. Νά πατήση στερεώτερα στή γή τό πόδι, νά φήση στή ζωή τέχνάρια της πιο βαθιά. Νά συγκινήθί όχι μονάχ άπ' όλα της καρδιάς τά αισθήματα, μά κι άπ' όλες τις ιδέες, νά τά καταλάβη, νά τά μελετήση, και νά τάγκαλιάση τά μεγαλα τά προβλήματα της επιστήμης, της φιλοσοφίας, της κοινωνίας, της ιστορίας, της φύσης, της ήθικης. Νά πάρη παραδείγματα κι από τήν παγκόσμια ποίηση, και πρώτ' άπ' όλα από τους αρχαίους μας, τους πάντα νέους, σέ δ,τι αξιωμαμένο δείχνουν. "Έχει τήν άνάγκη μιιάς Νίκης άπτερωτής, θυγατέρας του Πόλεμου του φτερωτού. Αγγεμα ή ματιά της. "Ας ύψωση τό χέρι της προς κάπιο σάλεμα ήρωικό. Πολύ προχώρησε στή γλώσσα: ή προκοπή της λιγότερη στή μετρική, σέ λογής λεπτομέρειες. Οί λεγόμενες ποιητικές άδειες, για τους τεμπέληδες και για τους μέτριους. "Ο μεγάλος ποιητής της 'Ιταλίας, δ Καρντούτσι, άνάμεσα στέλλα, δούλεψε για τό ποιητικό ξανάθημα της πατρίδας του κάνοντας και τό ήστίχο, μέ τή γλώσσα του, μέ τό μέτρο του και μέ τό πικνωμα του αριστοκρατικώτερο—νά πούμε—και δυσκολοπλησίαστο από τους κάθε λογής ριμαδόρους. 'Η ποίηση τών νέων, μαρ

Σύντομο σημείωμα φέρνουν, έδω, άδύνατο μου στέκεται νά τάντημώσω όλα τά όνόματα τών ποιητών και μερικών μάλιστ πού σημαντικά δούλεψαν για τό μεγαλωμα της ποιητικής Τέχνης. Νά με συμπάθω. Τήν έλλειψη τούτη θά τήν αναπληρώσω στήν πλατύτατη μελέτη πού έτοιμάζω για τήν ποίηση μας από τό 1897 και κείθε.

γαριταρόχλωμη, όπαλλένια. Αίμα γυραύει ροδοκόκκινο. Και γυμναστική στον άνοιχτόν άέρα.

Τό ροδοκόκκινο αίμα τούτο ρέει μέσα στο έργο ενός ποιητή πού μήτε στα είκοσι του χρόνια βρίσκεται πιά, μήτε πού φαίνεται πως άγαπήσε πολύ κι από τά νάτα του τά ταξίδια στα γαλανά του άπέραντου "Ομως όσο είναι ώριμασμένα τά χρόνια του, άλλο τόσο ώριμασμένη και ή Τέχνη του. Είναι δ 'Ελληνιστής—ποιητής Παλλης. "Άλλοι έχετε λούνη, στα πολύχη πιάνη ή στις αιθερόχορες άρπες, τά κομμάτια τους: εκείνος μέ τόν ταμπούρα του παίζει τή μετρημένη μουσική του, στήν έντέλεια. Είπα για τό Λασκαράκο παραπάνου πως σφύριζε κοροϊδευτικά. "Ο Παλλης κράτησε κόπανο. "Οπλο πολύ επικίντουν. "Ένας είναι από κείνους πού —δέ θέλω τώρη νά πώ άν παρατολμα ή στοχαστικά—δούλεψε για νά ξανάψη φοβερώτατος και άπ' άκρη σ' άκρη του ρωμαϊκού δ πόλεμος πού πολεμά, από αιώνας τώρη, δ αιώνας Αεγιάτατος μέ τόν αιώνη Ποιητή. Και στα μάτια του άποδασκαλισμένου κόσμου δέ βρίσκεται χάρη τό φυσικό, τεχνικό, κ' έλληνικό τραγούδι του Παλλη, μήτε ή "Ιλιάδα του, άριστοόργημα μεταφορικής τέχνης, στή φράση και στο στίχο, άξια βραδευμένο από τους σοφούς Γάλλους του «Συλλόγου για τήν προκοπή τών 'Ελληνικών γραμμάτων» στα Παρίσια, μέ τό μεγάλο βραβείο του Ζωγράφου.')

*) "Ο σεβαστός καθηγητής κ. Χατζιδάκις, ένας από κείνους πού μέ τήν επιστημονική τους ειδασκαλία γίνω, άφορμή νά διαλυθώνε πολλές πρόληψεις εναντίον της δημοτικής, από τήν άλλη τή μεριά στέκεται στήν πρώτη γραμμή άργής τυφλώτατος πόλεμου εναντίον τών έπαδών εκείνων και τών έργων της δημοτικής πού άξίζουνε τιμή και στεφάνους. Περιέργο ψυχολογικό πρόβλημα. Δέν είν' έδω ή ώρα του για νά τό ψάξω κ' έγώ. Παρατηρώ μονάχ πως δ κ. Χατζιδάκις άνάμεσα στις λογής κατηγορίες εναντίον τών καταραμένων μαλλιαρών, κατάγγειλ' εκείνους πως άφορμή σταθήκανε νά σιγαθί δ κόσμος και τήν ποίηση, γιατί τάχχ γράφουνε στίχους πού δ κόσμος δέν τους δέν τους διαβάζει, και πού του καθονται στο στομάχι. Τέτοια κατακρήνη, σάν τήν... μένη, άκόμα κι από κακήρη ή... κ. Χατζιδάκι, δέν έχει σημασία καμία: φέρτε μας παραδείγματα και δείξτε μας χειροπιαστά τά κρίματα, για νά τό συζητήσουμε. "Ομως και γενικά, θά μπορούσε κανείς νά στοχαστή, πως ή νέα μας ποίηση, κατά τό όρομ πού πήρε, δυσκολώτατο, άν όχι και άδύνατο, είναι νά ευχαριστή, πρώτ κι άπ' όλα—δπως συμβαίνει παντού—όλον τόν κόσμο: ύστερα, ή νέα μας ποίηση, επαναστατική, καθώς είναι και χειράστη, έχει πιά παιγνιόδακι του ασλονού, μά θρημμένη, μεγαλωμένη, μελετητική, και στήν απλότητά της άκομα κάπως δχ:

Μου φέρανε μιιά προξενιά
νά πάρω γέρον άντρα
άμάδα τά καράβια του
και στέργα τά φλωριά του!
— Για πέσμον του, κόρη, τό ναι
διαμάντια νά σέ όάνω,
νά σέ θωρούν στήν έκκλησιά
σάν ούσανδ μέ τώστρα!
— Δέ θέλω τά καράβια σου,
δέ θέλω τά φλωριά σου!
δέ γίνουμαι "Αμυγδαλιά
π' άνθίζει τό Φλεβάρη!
Θέλω τό νιδ τό χορευτή,
μέ τή λυγή τή μέση,
πύχει τή φλόγα στή ματιά
τή γλώσσα του στα χείλι!

— Γειά σου, Μαριώ άθάνατη!
— Καλά έκανες, μωρέ, κ' έδωσες του γέρον
τά παπούσια... "Οχι, παίζουμε!
— "Οχι, όχι! καμμένη!
— Τί έπαθες, καπετάνιε;
— Τήν πίστη και τό νόμο της κεινης της πρώτης... όμορφη, όμορφη, παρόμοι: κές λιγάκι: της Μα-

ριώς... πανάθεμά τη... όχι! μωρέ παιδιά, βάλτε μου λιγάκι άκόμα, γιάμισο το!
— Μην του βάνς, στο Θεί σ' μην του βάνς!
φώναζ' ό γέρο Στρατής δ άρπαζε τό ποτήρι πού τά χέρια του Κώστα μά δ καπετάνιος έγινε θερίο!
— Βρε πάς στήν κατάρη, Στρατή, ή θές νά σέ πετάξω στή θάλασσα; Βάλτε μου, βρε παιδιά, νά πιώ! Μπα!
Σί λίγο δ καπετάνιος κιντρήσε σάν κερύ, γυάλισαν τά μάτια του, άγρίψαν, και μελάνισε τά χείλι του, σάν του πνιγμένου τρέμανε τά χέρια του και τό κεφάλι σιγοκουνιότανε μπρός; και πίσω, σά νάλεγε ναι και όχι. Τά παιδιά τόν κοιτάζανε φοβισμένα.

— "Αστε τον είπ' ό γέρο Στρατής—σάν πιή κρασί έτσι γίνεται! Τόν πιάν' τό μεράκι και θυμύται τις γυναίκες του και κλαίει... κοτζάμ' λυκος εκεί κλαίει και δέρνεται!..

"Ο καπετάνιος σούρωσε τά χείλια του, έτριψε τά σδυμένα του μάτια κι άρχισε νά παρχμιλάη κλαίνοντας:

— Τί της έφταιγα της άτιμης, έ; μωρέ τί της έφταιγα; Δέν είχε τά καλά της, δέν είχε... θυμάσαι, μωρέ, τό κόκκινο φουστάνι: τό μεταξωτό... τά

δαχτυλίδια, πού τή Μαριίλια... "Οχι!... άλλοι σέ μένα!

— "Αστε τον! Θά ξεράσ' σέ λίγο, θά γύρ' νά τουν πάρ' λιγούλι, κ' έσ' για θάν τ' περάσ'!... Μεράκι τ'όχει!

"Ο καπετάνιος άρχισε νάγριεύη, κοκκίνισε τώρη και σήκωσε τις γροθίες, σά νάθελ νά χτυπήση κά ποιονε πού μπρός του φανταζότανε, και για καλό και για κακό πήρ' ό γέρο Στρατής από κοντά του τσανάκια και ποτήρια...

— "Εφυγες, μωρή, έφυγες... τρώρα!.. κλεμμένη και... κερατάς... γώ, μωρέ, κερατάς!.. Πού θά μου πάς, πού θά μου πάς, πεζεθίγκισα!.. Θά σέ βρω, μωρή, θά σέ βρω, στήν άκρη του κόσμου θά σέ βρω... νά! νά! όχι!..

Σηκώθηκε μέ βία, τρίκλισε κένα δυό πατήματα και γκρεμοσκακίστηκε παρέκει, σκούζοντας τώρη σάν τρελλός και μουγγίζοντας.

— "Οχι! κωνούλα μ' ό δ! "Εφυγε ή σκρόφα, τήν πήρε δ Μαλιτέζος, δ άτιμος... δ Μαλιτέζος τήν πήρε!.. Βασιλικούλα μου, χρυσή μου γυναίκα, γυναί μου!... Σύ δέν της μοιάζεις της άλλης, σ' είται τό κα...μάρι μου, ή νοικο...κου...ρά μου!... Τί σπίθες είν' αυτές, τί σπίθες!... Τ' έχει, μωρέ,

Β'.

Στὴ μοῖρα ἔλαχε τῆς νέας Ἑλληνικῆς Ποίησης πόλεμος ἀπαιτος λυσσασμένος μετὸν πιὸ ἀπιστο, καὶ τὸν πιὸ ἐπικίντυνον ὄχτρο τῆς μετὸ Λογιωτατισμό. Κανένα ἔθνος πολιτισμένο δὲ ζῆ χωρὶς τοῦ Λόγου τάνθια, καὶ τάνθια τὰ χιλιάκριβα τούτα δὲ Λογιωτατισμὸς γυρεύει νὰ τὰ ποδοπατήσῃ, καὶ μετὰ τὰ μέσα τὰ πιὸ ἀνήθικα· ἔτσι, σὰν ἀπὸ τὸ φυσικὸ του, δράκοντα πού τρέφεται καταπίνοντας τὶς βασιλοπούλες.

Ἀπὸ τὰ 1850 ὡς τὰ 1860 δούλεψε στὸ Ἐθνικὸ Πανεπιστήμιον ὁ πρῶτος ποιητικὸς διαγωνισμὸς, ἰδρυμένος ἀπὸ τὸν ὁμογενῆ Ρῆλλη. Ὅρος ρητὴς τοῦ διαγωνισμοῦ, βαλμένος ἀπὸ τὸν ἀγωνοθέτη : δὲ βραβεύονται ποιήματα γραμμένα στὴ δημοτικὴ γλῶσσα ! Ἄν μὴν εἶσαι ποτε δεκτὸς εἰς τὰ ποιητικὰ διαγωνίσματα—ἔγραφε στὰ 1877 πρὸς τὸ φίλον του Ροῖδη ὁ μεγάλος μας Βαλαωρίτης, — νὰ σὲ προπηλακίζουσαν αἰωνίως, νὰ σὲ χλευάζουσαν, ὡς ὁ Α. Σούτσος ἐτόλμα νὰ χλευάζῃ τὸν Σολωμόν ! Ὁ Λογιωτατισμὸς ! αὐτὸς κατέφαγε καὶ τοὺς ωραίους ποιητικὸς χρόνους τοῦ Ζηλοκόστα, καὶ τοῦ Παράσχου καὶ τοῦ Ταντζλίδου καὶ πολλῶν ἄλλων, οἵτινες βεβαίως θὰ ἦσαν σήμερον τὸ κέσμα καὶ τὸ ἀγλάισμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανασσαῦ. ἂν περιφρονούντες τῶν γραμματικῶν τὰς μωρὰς ἀξιώσεις, ἐπεδίδοντο εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ δημοτικοῦ πλούτου καὶ περιέβαλλον τὰς ιδέας τῶν διὰ τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ αἵματος τοῦ ζῶντος Ἑλληνισμοῦ ἀντὶ τῶν σαθάνων κόσμου παλαιῦ, σαρακοφαγωμένου, καταρριόντος. — Ἡ τυραννία αὐτῆ τοῦ λογιωτατισμοῦ ἐπιζῆ τὴν ποίησιν ἐν Ἑλλάδι... Ὅμως καὶ μετὰ ὅλους τοὺς ἀπαγορευτικὸς φράχτες δὲ λείπανε γενναῖοι ποιητὲς πού στέλλαν τὰ ἔργα τους γιὰ τὸ Ρῆλλειο στὴ δημοτικὴ, καὶ κριτὲς κλοσυειδήτοι πού τοὺς δίνανε τὴν πρώτη θέσιν, καὶ τὰ ξεχώριζαν ὅσο καὶ ἐν δὲν μπορούσαν καὶ νὰ τὰ κατανοήσουν στὸ κλασσικὸν οἰαδιέχεται ἀπὸ τὰ 1860 εἰς Βουτσιναιος. Οἱ δάσκαλοι μοιράζονται οἱ πατέρες παιδῶν πού ἡ γενιὸνται ψόφια, ἢ ψευτοζοῦν ἐφταμηνίτικα. Ὁμακ τὸ ξεμύτισμα ἔργου ὑποφερτοῦ. Ἡ πολιτικὴ ἐπανάστασις τοῦ 62, καθὼς εἶταν κάπως ἀμφίβολη στὴν ἠθικὴ τῆς καί κα

τόσο ἀπλή, φυσικὰ νὰ στενοχωρῆ τρεῖς τάξεις ἀνθρώπων : τοὺς νεωτέρους πού εἶναι συντηρητικοί, τοὺς πεζοῦς, πού δὲ νοιάθουν ἀπὸ ποίησι, καὶ τοὺς ἀδιάφορους, πού καρφὶ γιὰ τίποτε δὲν τοὺς καίγεται.

ἡ γυναίκα καὶ ἀγκομαχάει : Για-τρό .. γιατρός, μωρέ !.. χάνεται, πεθάνει ! Γυναίκα μου, γυναικουλά μου !... Τί σπῆτες εἶν' αὐτίς... ὦχ, ὦχ ! φεῖδια ! Παναγία μου ! παντίκια, σκορπιοί, φεῖδιααα !

Τὸ γλέντι πολὺ ἀσκημα τελίωνε. Ὁ καπετάνιος δέρνονταν σὲ σπασμούς, βλέποντας χιλιά δυὸ πράγματα καὶ ἄλλα τῶν ἄλλων ἀκούγοντας· εἶχε τὴν τρέλλα πού μπορεῖ νὰ πάθῃ κάθε μεθύστχας· τὸν κρατούσαν μετὸ ζόρι, μὴν τοὺς φύγῃ, καὶ ὁ Στρατῆς, πούζερε τίς συνήθειες του, τὸν πότισε νερὸ μετὰ στάχτη, γιὰ νὰ ξεράσῃ τὸ κρῆσι πού τὸν τάραζε. Σὲ λίγο πάψαν οἱ δαρμοί, τὰ παραμιλήματα καὶ ἔπεσε σὲ ὕπνον βαθύ, ροχαλίζοντας. Τὸν σκεπάσανε μετὰ μιὰ κουβέρτα καὶ βγήκαν ἔξω νὰ πάρουνε λίγο ἀγέρα.

— Ἀλήθεια, κύρ Στρατῆ, δυὸ γυναῖκες πῆρ' ὁ καπετάνιος ;

— Ἄμ δυὸ λέν πὼς πῆρ' ὁ μαῦρος· τὴ μιὰ τοῦ τὴν κλιέσαν καὶ ἔφυγε στὴ Φραγγιά, στοῦ διαδὸλ' τὴ μάννα ! Ὑστερὶς πῆρε μιὰ νοικοκυρούλα, καλὴ καὶ παινεμέν' μ' ἄτυχῃ ! Περνοῦνε δυὸ χρόνια πὸ τὸ γάμο, πάει τὸνα καράβι του ! Περνοῦν ἄλλα δυὸ, χάν' καὶ τῆλλο ! Κοτζᾶμ καπετάνιος ἔμνε φτωχός, μεροδούλ' μεροφάγι ! Σάματις αὐτὸ δὲν τοῦφτανε

λητέρεψη δὲν ἔφερε στὴ βουλευτοκρατούμενη Πολιτεία, ἔτσι δὲν τὴν καλλητέρεψε καὶ τὴν Πολιτεία τῆς Φαντασίας. Καὶ ὁμως ἕνας πολιτικὸς μὲζι καὶ ποιητῆς, ὁ Βαλαωρίτης), ὁμως ἔξω ἀπὸ τὴ γλῶσσα τῆς πολιτικῆς, μακριὰ ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, καὶ ἔκτομα πιὸ μακριὰ ἀπὸ τοὺς Βουτσιναιος, ζῶντας μετὰ τὴ ζωὴ καὶ μιλῶντας καὶ γραφοντας μετὰ τὴ γλῶσσα τοῦ ἀγνοῦ καὶ ἀγράμματος λαοῦ, μᾶς ἔδωκε στὰ 1867 τὸ Διάκο, τὸ μέγα ἔργο πού κρατιέται ἐπάνω ἀπ' ὅλα καὶ πού δὲν προξένησε τότε τὴν ἐντύπωσι πού τοῦ ἔβλεπε στοὺς ὑπνωτισμένους ἀπὸ τὰ καθαρευουσιάνικα ἀθηναῖους μουσπόλους. Ὅσο πού τὸ Πανεπιστήμιον πάλε, στὰ 1872, σὰ νᾶθελε νὰ ξελαφρωθῆ μιὰ γιὰ πάντα ἀπὸ τὰ κρῆματα πού τοῦ φορτώσαν οἱ λογιῆς ποιητικοὶ διαγωνισμοί, προσκαλεῖ τὸν αἰρετικὸν, τὸν ἀφωρισμένον, ἀτὸν προδότη τοῦ Ἑλληνισμοῦ—καθὼς ὁ ἴδιος ὁ Βαλαωρίτης γράφει πὼς τὸν ὠνομάζαν, καὶ ἀπὸ τότε ἔκτομα, οἱ λογιώτατοι—παλιῆς ἱστορίας πάντα νέες—καὶ τότε βάνει νὰ τραγουδήσῃ τὸ τραγούδι του τὸ κλέφτικο τὸ ἀνταρτικὸ μπροστὰ στὸ ἄγαλμα τοῦ Πατριάρχῃ. Στιγμὲς χαρῆχτηριστικῆς δυσκολοξέχαστες κόσμου συνεπαρμένου καὶ ἐνθουσιασμένου ἀπὸ τὸ πέρασμα τῆς Μούσας, ἐλοζώντανος.

(Στᾶλλο φύλλο τελίωνε)

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΟΛΑ ΜΕ ΤΟ ΣΚΟΠΟ ΤΟΥΣ

(VICTOR HUGO)

Ἄν εἶναι τίποτε ἐδῶ κάτω
στὸ δρόμῳ τοῦ πού νὰ μὴν κλίνει,
μέσ' ἀπ' τοὺς κάμπους τὰ νερά του
στὴ θάλασσα τὸ ῥέμα χύνει
ἢ μέλισσα τ' ἄνθι γνωρίζει
πού κρύβει μέσα του τὸ μέλι,
τὸ κάθε τι ἄπαρτα γυρίζει
— στὸ σκοπὸ ἢ φύση του πού θέλει,
ὁ αἶτος φτερά στὸν ἥλιο ἀπλώνει,
στοὺς τάφους τ' ὄρνιθι ἀπ' τ' ἀγεράνια,
στὴν ἀνοιξὴ τὸ χελιδόνι
καὶ ἢ προσεφικὴ πρὸς τὰ οὐράνια.

*) Στὰ 1860, στὴν αὐτοκρατορία τῆς καθαρευούσας, ἕνας ποιητῆς, ὁ Βικέλας, τόλμησε νὰ προσβάλλῃ μετὰ τοὺς Σίχους του, θαυμαστῆς μὲζι τοῦ Βαλαωρίτη, καὶ τοῦ γέρο Τρικοῦπη, γενναίου ὑπεραπιστοῦ καὶ τούτου τῆς ποιητικῆς μας γλώσσας. Οἱ Σίχοι, καὶ τὰ μεταφράσματ' ἀπὸ τὸ Σαῖξπηρο, τοῦ Βικέλα, βέβηλα, θὴ τοῦ λογαριαστοῦνε.

τοῦ ἔρμου, τὴν πιάνει μιὰ μέρα ἢ καρδιά τῆς τῆ γυναίκα, στὰ καλά καθύμενα, καὶ πάει, μωρὲ μάτια μ', πάει ἀμετάδοτη ! Μαυρίσανε πιὰ τὰ μάτια του καὶ ἤθεε φύλακας ἐδῶ γιὰ, στὴν ἑρμιὰ...
— Ἐ τὸ δύστυχο, δουλιές πούπαθε !

— Για, νὰ σὰς πῶ, βρε παιδιά—εἶπ' ὁ Ἀράπη, κοιτάζοντας τὸ ρολοῖ τοῦ Φαναριοῦ—μὴν πιάνετε τώρα τίς κουβέντες καὶ χρονίσουμε, γιὰτὶ ὁ καιρὸς δὲ μᾶς περιμένει. Εἶναι τώρα δυὸ· τὰ φύγομε στίς τέσσερις, βία πέντε, γλυτωνόμε τὴν μπόρα...

— Τὸ λοιπὸ λὲς νᾶχομε μπόρα ;
— Κοιτάχτε λιγάκι πάνω σας ! Τὸ συνηφάκι κείνο ἔγινε συνηφάρος καὶ μᾶς σκεπάσει... Ἐπειτα δὲ βλέπετε τὸν ἀγέρα, πού ὅσο πάει καὶ δυναμώνει ; ἄρχισε κιάλας φουσκοθλασιὰ...

— Βρε ἀδερφε, εἶπ' ὁ Γιάννης, ὅλος ὁ καυγᾶς ἔγινε γιὰ νὰ ἰδοῦμε τὸ μεθύσι τοῦ καπετάνιου ; Ἐμεῖς ἔκτομα δὲν εἶδαμε τίποτε ἀπ' τὰ θάματα πού μᾶς λέγατε· πούναι οἱ ρεματαριές, πούναι οἱ σπηλιές, πού τὰ λειβάδια καὶ τᾶλλα κουροφέξαλα ;
— Για νὰ σοῦ πῶ—τοῦπ' ὁ Κώστας, πού τὸν ἔζερε—σάν ἔχης σκοπὸ νὰ γυρίσης ἐδῶ τοῦ Φαναριοῦ τὰ κατατόπια, δὲ θὰ φύγομε οὔτε στίς δέκα !

ΗΛΙΟΒΑΣΙΛΕΜΑ

(José-Maria de Heredia)

Τὰ βούρα τὰ φωτόλαμπρα, στολίδια τοῦ γρανίτη, χρυσάωνον τὴ λυγρὴ κορφή, πού τὴν ἀνάβει ὁ ἥλιος, καὶ λάμπει ἄκμα σ' ἀνοιχτὰ μετὰ τ' ἀφρισμένα κρόσσα ἢ θάλασσα ἢ ἀπέραντη... ἀρχίζει ὅπου τελειώνουν οἱ στερεῖς· κάτω ἀπλώνεται ἡ σφαιρὰ, ἡ νύχτα, σιωπῆ ἢ φωλιά, καὶ ὁ ἄθρωπος γύρσει σὸ καϊῶβι πού ἡ σιὰ καπνίζει· μετὰ σπερνὸς ὁ ἔμνος τρεμουλιάζει ἀνέτρα καὶ ἐνώνεται μετὰ τὸν πελάου τὸ βίγγο. Καὶ σάν ἀπὸ βαθιὰ ἄβυσσος, ἀπ' τίς θρομιές, τὰ χέρσα, καὶ τὰ λαγγάδια ἀπόμακρες φωνῆς γρηκοῦνται γύρο τῶν ἀργοπόρων πιστικῶν πού φέρουν τὰ κοπάδια. Ἄλλοτερος ὁ ὄριζοντας βυθίζεται στὸν ἥσιον, καὶ ὁ ἥλιος πού σβεῖ μέσ' οὐρανὸ πλοῦσιον καὶ Ἰσοφωμένον τῆς κόκκινης βασιλίας του καὶ τίς χρυσεῖς φτεροῦδες.

MENOS FLAHTAS

ΤΟ ΛΕΞΙΚΟ

Μιὰ εἰδησι δημοσίευσαν οἱ φημερίδες, αὐτὲς τίς ἡμέρες. Τὸ Ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας ἐτοιμάζει γιὰ τίς μορτὲς τῶν ἐκατὸ χρόνων ἀπὸ τὸ σηκωμὸ τοῦ 21 τοῦ αἰστορικὸ λεξικὸ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας· ἀπὸ τὰ χρόνια τὰ διηγορικά ἴσα μετὰ τὰ δικὰ μας. Μέσα στὰ μεγάλα γεγονότα, πού ἀπαιτωτὰ, μῆνες τώρα, συνταράζουνε λαοὺς, καὶ κρατοῦνε δεμένη τὴν προσοχή, καὶ προκαλοῦν τὴ μελέτη, καὶ γεννοῦν καρδιοχτύπια καὶ φόβους, ἀγωνίες καὶ ἐλλπίδες—ἕνα γεγονὸς αὐτὸ μετὰ ἄλλη, τὴ δικὴ του σημασία. Γεγονὸς μπορεῖ νὰ μὴν εἶναι στὰ μάτια καὶ στὴν κρίσι τὸν κόσμου. Μὰ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ κρατήσῃ τὴν προσοχή, καὶ νὰ κινήσῃ τὴ σκέψη τῶν στοχαστικῶν.

Ἄν εἶναι μόνο τὸ ἔργο. Εἶναι ἰδίως τοῦ ἔργου τὸ νόημα· τέτοιο πού φαίνεται στὴν ἐκδουση τοῦ Ὑπουργεῖου γιὰ τὸ λεξικὸ. Τὸ λεξικὸ αὐτὸ θὰ δείχνῃ τὴν ἱστορικὴ καὶ συνέχεια τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας. Τὴν ἀλλαγὴ τῆς μετὰ τῶν αἰώνων τὸ πέρασμα—ἀλλαγὴ φυσικὴ, σύφωνα μετὰ τοὺς γενικὸς γλωσσικὸς νόμους. Καὶ ἢ σημερινὴ τῆς μορφή θὰ δειχτεῖ ἔτσι, ὅπως καὶ εἶναι, ὄχι «διαφθορά» καὶ «γέννημα τῆς σκλαβιάς», ἀλλ' αὐτὴ ἢ γνήσια Ἑλληνικὴ γλῶσσα, κληροδοτημένη ἀπὸ γενεὰ σὲ γενεὰ, ἀπὸ στόμα σὲ στόμα, πάντα ζωντανή, μετὰ τοὺς αἰῶνες φιασμένη ἀπὸ τοὺς Ὀμηροὺς καὶ τοὺς Τρωικὸς κύκλους, στοὺς κύκλους τοὺς Ἀκριτικὸς, στὰ δημοτικὰ τρα-

Κοίταζε καλὸν, θὰ μᾶς πάρης σὸ λαϊκὸ σου !

— Θὰ περῶν βραχχικὴ βραχχίε πέρα καὶ θὰ κανω μιὰ γύρα νὰ ἰδῶ τὸν τόπο δὲ σοῦ μαζῶ, πού δὲν ξερεῖς ὅπου πᾶς παρὰ φητὴ καὶ κομῆσι !

— Τὴν καλλήτερη δουλιὰ κάνω γῶ, μὸ φίνεται !.. Φέρε μου δῶ, μπάρμπα Στρατῆ, καμιὰ ψάθα, ἔτσι πού νᾶχτε καλὸ ..

— Στὸ θεὸ σου, κύρ Γιαγκο, νὰ μὴ μᾶς ἀργήτης .. θὰ μᾶς πιάσῃ καμιὰ φουτοῦνα καὶ θὰ δεθοῦμε δῶ !.. Θυμῆσου τὴ μάννα σου, γῶ πλένομαι, ξεπλένομαι !

— Νᾶργήσω μιζάνιση ὦρα μονάχα δὲν εἶναι καλὰ ; Θέλω νὰ γνωρίσω λιγάκι τὸν τόπο καὶ νὰ μαζέψ' ἀπὸ δῶ καὶ λίγα βοτάνια...

— Οἱ γριές μονάχα ξέρω πὼς μαζεύουνε ο τάνια !

— Για σου, Ἀραπή ! Κκαλὸ τοῦ τὰ λὲς !

— Πᾶω ἔλα μαζὶ μου, καυμένε Σόφο, ποιὸς θὰ μοῦ δείξῃ τὸ δρόμο ;

— Νᾶρθω καὶ γῶ, κύρ Γιαγκο ; καὶ γῶ ξέρω τὰ βοτάνια ! φῶν' ἔ' ἢ Μαρῶ, χαρῶμένη...

— Ἐλα καὶ σὺ, Μαρῶ μου, ἔλα !

— Ἀμέτε σὸ καλὸ, τὸ λοιπὸ, καὶ μὴν ἀργήτης !.. Κοίταζε, μωρὲ Σόφο, σάν ἀργήτης ἀραχ τον

γούδια, στους Σολωμούς.

Τέτοιο τὸ νόημα, καὶ οἱ τέσσαρες γραμμὲς τοῦ ἔργου, πού τὸ Ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας, ἀπάνω σὲ Β. Διάταγμα, εἰσιμαίει νὰ παρουσιάσει σὲς γιορτὲς γιὰ τὰ ἑκατὸ χρόνια ἀπὸ τῆς ἐπανάστασης τοῦ 21. Κλείνει ἕνας αἰώνας, καὶ ἡ Πολιτεία σφραγίζει ἑκατὸ χρόνων ἀγῶνες γιὰ τὴ γλῶσσα καὶ τὸ ζήτημα τὸ γλωσσικὸ μὲ τὸ μεγάλο αὐτὸ ἔργο—ἔργο ἀποκατάστασης, ὅπου θάνατωθῶν ἰσότητες πλέον ἢ σημερινῇ καταφρονημένη λαλιὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, καὶ ἡ «γλῶσσα τῶν θεῶν». Καταδικάζεται ρητὰ ἡ πλάνη τῆς «απαφθοράς» καὶ ἡ πρόληψη γιὰ τὴν «ἀποβαρβαρώση» τῆς ζωντανῆς γλώσσας, κ' ἐξηγῆται ἡ γνήσια καταγωγή τῆς ἀπὸ τὴν ἀρχαία.

Εἶναι σημαντικό αὐτό. Ἀξίζει νὰ τὸνομάσουμε γεγονόσ. Εἶναι ἕνα βῆμα μεγάλο πού κάνει, συνειδητὰ ἢ ὄχι, ἡ ἐπίσημη Ἑλλάδα πρὸς τὴν ἀπολύτρωσίν τῆς ἀπὸ τῆς μεγάλης πρόληψης. Τῆ σημασία πού ἔχει, φανερώνει καὶ τοῦτο ἀκόμα, ὅτι ὁ γνωστὸς ἄγρονπος φρουρὸς τῶν γλωσσικῶν μουμιῶν, ὁ κ. Μιστριώτης, μυρίστηκε τῆ βεβήλωσῃ, καὶ βγήκε νὰ φωνάζει πάλι «στάθλα», νὰ φοβερῶσει πὼς θὰ βάλει ξανά τὸν ξεθωριασμένο κόκκινο σκοῦφο, νὰ πει προδοτικὸ τὸ ἔργο, προδότες τοὺς συντάχτες του, νὰ μιλήσει γιὰ τὴν προδοσία, πού μπήκε ὡς μέσα σὲ Ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας. Ὁ κ. Μιστριώτης γέγρασε πιά, καὶ εἶναι σεβαστὸς. Ναι, φαίρεται, πὼς καὶ δειλὰ ἀκόμα καὶ ἀόριστα, μπήκε, ἢ πὼς θὰ μπεῖ καὶ σὲ Ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας. Κάτι πού ξεπλάνεται καὶ πάει, καὶ ριζοβολεῖ σιγὰ σιγὰ παντοῦ. Τὸ βλέπει καὶ ὁ κ. Μιστριώτης. Γι' αὐτὸν πρέπει νὰ εἶναι προδοσία. Ἡ Νέα Ζωή. Ἡ δύναμη τῆς Νέας Ἰδέας. Κάποιος ἀλυσίδες λύνονται σιγὰ σιγὰ. Εἶναι τὸ σπάσιμο μιᾶς πολυκαιρωμένης, τριανικῆς παρὰδσης. Τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Μιστριώτη εἶναι καλὸ, γιὰ φανερώνει τὴ σημασία πού ἔχει τὸ ἔργο αὐτὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας.

Δὲ ζητοῦμε νὰ μεγαλοποιήσουμε τίποτα, σὺδὲ μᾶς παραπαίρει ἐνθουσιασμός. Δὲ λησμονοῦμε αὐτὴ τὴ στιγμή τὴν ἀντίμαχη στάση πού κράτησε πάντα ὁ κ. ὑπουργὸς τῆς Παιδείας πρὸς τὸ κίνημα τῆς δημοτικῆς, τὰ λόγια πού εἶπε ἄλλοτε μέσα στὴ Βουλὴ, τὴ χτεσινὴ ἀκόμα τιμωρία ἐνὸς σχολάρχου δημοτικιστῆ. Οὔτε ὑποθέτομε πὼς ὁ κ. ὑπουργὸς ἐγύρισε

σὲ μιὰ μέρα μὲ τὴ δημοτικῇ. Δὲν πρόκειται ἐδῶ γιὰ κόμματα πολιτικά... Μὰ ἂν αὐτὰ δὲ εἴχονον τὴ σημασία τοῦ ἔργου πού ἀποφασίζονται σήμερα, καὶ γίνεται ἴσα ἴσα ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας τὴν κάνονν νὰ φωτίζεται περισσότερο καὶ νὰ ὑψώνεται. Εἶναι οἱ χαρακτηριστικὲς ἀντίφασες, πού ἀπαντοῦμε πάντα στὴν ἱστορία τῶν ἰδεῶν πού συνοδεύουν τὴν προοδευτικὴ ἐπικράτηση κάθε γενικῆς, πλατειᾶς μεταρρυθμιστικῆς Ἰδέας, ἀντίφασες γιόματες νόημα, πού σταματᾶ καὶ σκύβει ἀπάνου τους ἡ προσοχὴ τοῦ φιλοσόφου μελετητῆ. Εἶναι ὁ δρόμος πού παίρνει πάντα ἡ νέα Ἰδέα, ὅταν ἔχει νὰ παλέψει μὲ πρόληψες γενεῶν κληρονομημένες, πού ἔχουν ἀπλώσει σὲς ψυχὲς βαθιὲς τὲς ρίζες τους. Ἀσυνείδητα τραβᾶει μὲ τὸ μέρος τῆς ἡ νέα Ἰδέα, καὶ σὲ ἀσυνείδητο ἐκδηλώνεται, ὡς πού νάνέβει καὶ νὰ γίνε συνείδηση φωτισμένη—ἡ νέα συνείδηση. Κάτι τέτοιες ἀντίφασες εἶναι σὰ «σημεῖα τῶν καιρῶν». «Ἡ φύση δὲν κάνει πηδήματα»—ἡ μεγάλη ἀρχὴ τῆς φυσικῆς φιλοσοφίας, ἀξίωμα τῆς ἐπιστήμης ἀπὸ τὰ γενικώτατα, πού ἐπαληθεύεται σὲ κάθε τῆς βῆμα. Καὶ ὅλα στὴ φύση μέσα, ἀπὸ τὴν κίνηση τῶν ἀστρῶν ἕως τὴν κίνηση τῶν ἰδεῶν, κυβερνημένα καὶ διορισμένα ἀπὸ τοὺς αἰώνιους νόμους.

Ἐνα τέτοιο λεξικὸ δὲν εἶναι βέβαια ἀπὸ τὰ ἔργα ἐκεῖνα πού θὰ μπορούσε νὰ βγάλει πέρα ἐνὸς μόνου ἀνθρώπου ἢ ἐπιμονῆ, ὅσο ἄξιος δουλευτῆς καὶ χαλκόσπλαγχος καὶ ἄν εἶναι. Ἔργα παρόμοια, τὰ καταπιάνονται ἀκαδημίες, πανεπιστήμια, ἐταιρεῖες. Εἶναι συνήθως μνημεῖα, πού ἐπιβάλλονται, μὲ τὸν ὄγκο τουλάχιστο. Ἡ δουλειὰ πολλή, καὶ θέλει χροία, γιὰ νὰ γίνε ἄξια, πολλὰ καὶ γερὰ. Μνημεῖο τὸ λογαριάζομε καὶ τὸ λεξικὸ τὸ καινούριο. Τίξια χροία ἔδω κάποιον. Ἀρκεῖ νὰ μποῦνε ὅλα στὴ δουλειὰ. Μὰ γι' αὐτό, ποιός, πού ξέρε τὰ δικὰ μας, μπορεῖ νὰ ὀρκιστεῖ; Ἀπὸ τὸ λεξικὸ αὐτὸ εὐκολὰ θὰ βγεῖ ἔπειτα, ἀνίσως καὶ δὲν τὸ προλάβει, τὸ λεξικὸ τῆς δημοτικῆς, πού φτάσαμε σήμερα ὅλοι νὰ τοῦδοῦμε τὴν ἔλλειψή του, καὶ νὰ τὸ ζητοῦμε. Τὴ γραμματικὴ τῆς τὴν περιμένουμε. Ὁ Ψυχῆρης μᾶς τὴν ἔχει ἀπὸ καιρὸ τάξει.

Μὰ τὸ ζήτημα τώρα δὲν εἶναι γι' αὐτὰ. Δὲ μιλοῦμε γιὰ τὴ χρησιμότητα ἢ τὴν ἐπιβολὴ τοῦ ἔργου, πού βέβαια θὰ εἶναι μεγάλη

Ἐκεῖνο πού θέλομε νὰ τοῖσουμε τώρα, ἐκεῖνο πού πρέπει νὰ σημειωθεῖ, πού κάνει γεγονόσ τὸ ἔργο αὐτὸ σήμερα, εἶναι ἡ ξεχωριστὴ σημασία πού ἔχει γιὰ τὸν ἀγῶνα, καὶ τὴν πρόοδο τῆς γλωσσικῆς ἀλήθειας. Ἰνυρίζομε ὕστερ' ἀπὸ ἕναν αἰῶνα στὴν ἰδέα τοῦ Κοραῆ, μὰ πόσο μακριὰ ἢ σκέψη καὶ ὁ σκοπὸς ἐκεῖνου, ἀπὸ τῆ σκέψη καὶ τὸ σκοπὸ πού φανερώνεται στὴν ἐκθεση τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας γιὰ τὸ ἱστορικὸ λεξικὸ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας!

Στὴν ἐκθεση αὐτῇ, στὴν υἱοθέτηση τῆς ἰδέας τοῦ ἱστορικοῦ λεξικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας, ἔχουμε ἕνα γεγονός. Εἶναι ἕνα μεγάλο βῆμα πού κάνει ἡ ἐπίσημη Ἑλλάδα, συνειδητὰ ἢ ὄχι, πρὸς τὴν ἀπολύτρωσίν τῆς ἀπὸ τῆς μεγάλης τὴν πρόληψης.

Τὸ χαιρετίζομε ἀπὸ τὲς σιῆλες τοῦ «Νουμά».

ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ

ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΚΟΡΗ ΜΟΥ

Ἀγαπημένη μου,

Μοῖ μὲ τοῦτο μου τὸ γράμμα σὺ στέλνω καὶ τὸν τελευταῖο «Νουμά» νὰ διαβάσεις ἐκεῖ, στὴν τελευταία σελίδα. ὅσα γράφει γιὰ τὸ Ρωμαῖκο Παρθενουργεῖο τοῦ Βόλου σὺ στέλνω ἀκόμα καὶ τὴν «Ἀκρόπολη» τῆς περασμένης Παρασκευῆς νὰ χαρεῖς τὰ χρυσόλογα τοῦ κ. Χαροκόπου: «Δὲ θέλω νὰ χουμε μορφωμένες δοῦλες κ' ἀμόρφωτες κυράδες». Μελέτησέ τα καλὰ καὶ τὰ διὰ αὐτὰ τῆς κ' ἔπειτα θυμήσου, καλὴ μου. τίς κατάρτες τοῦ μικροῦ τῆς πατέρα σου γιὰ τὰ σκολεῖά μας καὶ τίς δικές μου τίς ἀτέλειες μορμωτές γιὰ τὴν ἀπελευθερικὴ ἀμορφωσιά τῶν σημερινῶν κοριτσιῶν.

Νά λοιπὸν πού μαζί μ' αὐτὸ μεγάλα χαρὲς μᾶς ἔρχονται. Ἀπὸ τῆ μιὰ μεριά τὸ Ρωμαῖκο σκολεῖο πού ἰδρύσανε κάτω ἀπὸ τὸ ὄνειρομένο Πήλιο οἱ κκ. Σαρράτης καὶ Δελμοῦζος γιὰ νὰ δώσουν σὲς Ρωμοποῦλες ἀληθινὴ καὶ Ρωμαῖκή πνευματικὴ μόρφωση κ' ἀπὸ τὴν ἄλλη τῆ μεριά τὸ Νοικοκυρτικὸ σκολεῖο πού χίζει ὁ κ. Χιροκόπος στὴν Καλλιθέα γιὰ νὰ «μορφώσει» νοικοκυράδες—γιὰτί σήμερα, καθὼς πὸλὸ σωστὰ καὶ πὸλὸ νόστιμα τὸ λέει, στὴ νοικοκυροσύνη οἱ δοῦλες μας εἶναι μορφωμένες καὶ οἱ κυράδες ἀμόρφωτες μ' ἄλλα λόγια, σήμερα οἱ

ἀπ' τὸ ποδάρι, ρίχ'ονε στὸν ὄμο καὶ δρόμο! Ὁ Γιάννης καὶ τὸ κορίτσι, ἔχοντας ὀδηγὸ τὸ Σόφο, κατεβῆκαν ἀπ' τὰ σκαλίκια, σιγὰ σιγὰ, καὶ πῆραν τὸ μονοπάτι γιὰ νὰ βγοῦνε πέρα, σὲ βουνὸ πού διαφάντεσε τὸ Φανάρι. Σὰν κοντοζυγώτανε κατὰ κεί, ἐμπήξε ὁ Κώστας μιὰ στριγγιὰ πὸ παν' ἀπ' τὸ Φανάρι:

— Μαριώ, μωρή, ἔ Μαριώ! Κοίταξε νὰ βρῆς τῆς ἀγάπης τὸ βοτάνι!

Γ.

Γοργὰ γοργὰ κατρακυλοῦτανε στὸν οὐρανὸ τὰ σύγνεφα Σωριαστήκανε πέρα, κατὰ τὸν κάθσ τοῦ Λουτρικιοῦ, κρεμαστήκανε πᾶνω του, σὰ φοβερὰ, καὶ σὲ λίγο οἱ κορφὲς τοῦ βουνοῦ γαθῆκανε στὴ βαρυσυννεφιά, πού σὰν ἄλλο βουνὸ πᾶνω τους φαινότανε. Πιὸ χαμηλά, στοῦ βουνοῦ τὰ πλάγια, μέσ' στὴ μαυρίλα τῆς καταχνιάς, ξεχώριζε κανεὶς μιὰ ὑπερῆροδοῦσα ἀντιπερῆγιά πὸ τὸν ἥλιο, π' ἀγνάντια σὲ πέλαο βσιλίευσ. Ἡ μυροδιά τῆς βροχῆς γιόμιζε τὴν ἀγέρα κ' ἡ σποκαδά ὅσο πῆγαινε καὶ δυνάμωνε. Οἱ γλάροι τριγυνοῦσανε χαρωποί, φιλιώντας πού καὶ πού τὴ θάλασσα. Ἡ μπόρα σὲ λίγο

ξεπούσε!... ἄζεμένοι ὅλοι κάτω σὲ μοσάτι κατὰζανε, τὰ χαζοί, τᾶφροστεφα-ωμένα κύματα, πού κυνηγώντας τὸν ἄλλο ξεπούσανε βροντερ-στοῦ Φανκριοῦ τὰ βράχια πού καὶ πού, σὲ κάθε πὸ πρελλὸ φύτρημα τᾶνέμου, τοὺς ράντιζ' ἢ θλασσα σὰν ἐλαφρὸ ψυχάλισμα. Ἡ βάρκα χρυσιδοῦσε μπροστὰ τῆς κυματόδρατῆ, ψήλωνε μιὰ κ' ἔφρευε πέρα, χαρῆλωνε πάλαι καὶ μὲ βία ζύγωνε, κιντυνεύοντας κάθε φορὰ νὰ γενῆ θρύψαλλα στὰ βράχια...

— Τί θὰ γενοῦμε τώρα καπτάν Νικόλα; εἶπ' ὁ Κώστας, ἀγριοκοιτάζοντας τὸ Γιάννη, πού μὲ ζεύοντας βοτάνια γύρισε σὲ Φανάρι κοντὰ ἡλιοῦ βσιλίεματα.

— Ἐ βέ παιδιὰ, δὲ χᾶθην' ὁ κόσμος! Σὰ φοβᾶστε τὴ φορτοῦνα, τὸ Φανάρι μου εἶναι στὴ δικταή σας περνᾶτε ὅπως ὅπως τὴ βραδιά μαζί μας...

— Δύσκολα τὰ πράματα, καπτάν Νικόλα, δύσκολα!

— Καὶ σὰ μέινουμε δῶ πού θὰ κοιμηθοῦμε, καπετάνιε; ρώτησ' ὁ Γιάννης συλλογισμένος, χτυπώντας μὲ τὸ μπαστούνιακί του τοῦ βουνοῦ τὰ γκάθια...

— Ἄμ παλάτι δὲν ἔχω νὰ σὰς θάνω, τὸ ξέ-

ρασε! Νά, μίτ' στὴ μεγάλη καμαρα θὰ ξεπλωθοῦμ' ἔ.τάμα, πέρα πέρα, πᾶνω στὴν ψαθα. Ἐξ-χουμε καὶ λίγους ψύλλους, κάπου κάπου καὶ κᾶνα κοριό, μὰ σὰν κλειση κανένος τὰ τραβᾶ του δὲ σκαμπάζει τίποτις! Καθαρές κουδέντες, ρωμαίικες!

— Ὁ γλέντι! Τώρα πατήσαμε στὴν πῆτα...

— Κι ὅλα τοῦτα τὰ παθαίνουμε γιὰ τὸ Γιάννη!

— φώναξ' ὁ Κώστας, πούτανε νὰ σκάση ἀπὸ τῆ φοῦρα του.

— Δὲ μὴ λὲς, μπάρμπι Νικόλα, μπορεῖ αὐτός ὁ καιρὸς νὰ κρατήσῃ μέρες, νὰ μᾶς δέση σὲ Φανάρι σου;

— Ἄμ μπορεῖ νὰ γενῆ κι αὐτό, μὰ δὲν τὸ πιστεύω γιὰ τώρα... Τί νὰ σὰς πῶ, βεῖ παιδιὰ, δὲ σὰς παίρνω σὲ λαιμὸ μου νὰ μέινετε. Θὰ κκοπαθετε, μπορεῖ νὰ κρωσέτε, ἄρῃσε πού θὰ τοελλαθοῦν οἱ δικεῖ σας ἀπ' τὴ στενοχώρια τους, μὴ βλέποντας νὰ γυρίζετε.

— Τί νὰ κάνουμε, τὸ λοιπὸν, τί νὰ κάνουμε;

— Νὰ γυρίσετε πεζοὶ θέτε πεντέξη ὥρες; μεγάλος γύρος βλέπετε, δρόμος κκός καὶ ζᾶ πὸ δῶ δὲν περνᾶνε... Τὸ καλῆτερο εἶναι, βεῖ παιδιὰ, νὰ κᾶνετὸ σταυρὸ σας καὶ νὰ μπῆτε στὴ βάρκα. Ὁ κκιρὸς εἶναι πρῶμος, γιὰ μίξιμη ὥρα μπαίνετε σὲ

δοῦλες εἶναι οἱ ἀληθινὲς νοικοκυράδες τοῦ σπιτιοῦ.

Ξέρω τί θὰ μὲ ρωτήσεις τώρα : «Καὶ σὲ ποῖο σκολειὸ θέλεις νὰ βάλω μεθαύριο τὴν ἔγγονούλα σου ; Στὸ Ρωμαϊκὸ σκολειὸ τοῦ Βόλου ἢ στὸ νοικοκυρικό σκολειὸ τῆς Καλλιθέας ;» Νὰ, κὶ ἀπὸ τώρα τὴν ἀπάντησή μου : «Τὴν ἔγγονούλα μου θέλω νὰ τὴ βάλεις καὶ στὰ δυὸ τὰ σκολειά καὶ στοῦ Βόλου καὶ στῆς Καλλιθέας καὶ νὰ τὰ τελιώσει καὶ τὰ δυὸ μαζί' ὄχι πρῶτα τὸ ἓνα κ' ἔστερα τὸ ἄλλο». Μὴ μὴ γελᾷς ποῦ σὺ λέω νᾶχεις τὴν ἴδια ἐποχὴ τὸ παιδί σου καὶ στὸ Βόλο καὶ στὴν Ἀθήνα - γιατί ἴσως ἴσως γλυκωνεῖσθαι πὼς ὄσο νῆρθῆ ἡ ἔγγονούλα μου σὲ ηλικία νὰ πάει σκολειό, θάχει ἰδρωθεῖ ἓνα τέτιο σκολειὸ ποῦ νᾶχει μέσα συγχορευμένα ἄλλα τὰ καλὰ ποῦ στολιζοῦν καὶ τὰ διὰ οὐτὰ σκολειά. Κι ἄκουσε πὼς τὸνειρεύομαι τὸ σκολειὸ αὐτὸ (ὡς τὸ ποῦμε κιάλος «Σκολειὸ τῆς ἔγγονούλας μου»). Τὸ πρῶτ' μαθήματα καὶ τὰπομεσήμερο νοικοκυριό καὶ νᾶχει καὶ δυὸ μεγάλες βιβλιοθήκες, στὴ μιά νὰ βρῶσινται ἄλλα τὰ βιβλία ποῦ εἶναι ἀπαραίτητα γιὰ νὰ μορφωθεῖ μιά γυναίκα καὶ στὴν ἄλλη βιβλιοθήκη ἄλλα τὰ πράματα τοῦ σπιτιοῦ (τεντζερέδες, σκάφες, σίδερα γιὰ τὸ σιδερώμα, ραπτομηχανὲς κτλ.) ποῦ εἶναι ἀπαραίτητα γιὰ νὰ μορφωθεῖ μιά νοικοκυρά. Καὶ οἱ Ρωμοποῦλες στὸ «Σκολειὸ τῆς ἔγγονούλας μου» νὰ κοῦνε τοὺς Δελμούζους νὰ τοὺς μιλάνε γιὰ Σολωμὸ καὶ γιὰ Φυγάρη καὶ νὰν τοὺς διαβάζουν τὸ Γκαῖτε καὶ τὸ Σαιξπήρο, μὰ νὰκοῦνε καὶ τὴν πλύστρα καὶ τὴ ράφτρα καὶ τὴ σιδερώστρα νὰ τὶς μπάζουνε στὰ μυστικὰ τῆς τέχνης τοὺς καὶ νὰν τὶς μαθαίνουν πὼς θὰ διευθύνουν τὸ σπίτι τοὺς αὔριο ποῦ θὰ ριχτοῦνε στὴ ζωή.

Γιατί, ἀγαπημένη μου, γραφεῖο τῆς κόρης εἶναι καὶ ἡ κουζίνα τῆς. Γιατί καθὼς δὲν τὴ θέλω τὴν κόρη μοναχὰ μέσα στὴν κουζίνα, μὰ τὴ θέλω σκυμένη καὶ στὸ βιβλίον τῆς, τὴ θέλω καὶ μπροστὰ στὸ πιάνο τῆς, ἢ μπροστὰ στὸ ζουζουραφικό τῆς τριπόδι - ἔτσι πάλι δὲ μὲ συγκινεῖ καὶ δὲ μ' ἐνθουσιάζει ἢ μορφωμένη κόρη ὅταν ξέρω πὼς δὲν εἶναι καὶ μορφωμένη νοικοκυρά. Μιά κόρη γιὰ νὰ ποῦμε πὼς ἔχει γερὴ ἀναθροφή πρέπει νὰ ξέρει ἀπ' ἄλλα καὶ πρέπει νὰ νιώθει τὴν ἴδια λαχτάρια καὶ γιὰ τὴ βιβλιοθηκούλα τῆς καὶ γιὰ τὴν κουζινοῦλα τῆς καὶ γιὰ τὸ πιάνο τῆς - ἂν ἔχει τὸ χάρισμα νὰ παίξει καὶ πιάνο, γιατί καὶ ἡ μουσικὴ εἶναι μιά μεγάλη, ἢ με γαλύτερη μάλιστα, πλάστρα τῆς ψυχῆς.

Στὸ «Σκολειὸ τῆς ἔγγονούλας μου» θάθελα

ἀκόμα νὰ διδάσκαται κ' ἓνα ἄλλο πολὺ μεγάλο καὶ ποῖν ἀπαραίτητο μάθημα ποῦ τὸ λένε «Ζωή». Θὰ θελα ἡλικιωμένες μαννάδες κὶ ἄντρες σεβασμοὶ ποῦ νὰ παλαίψανε καὶ νὰ ἐποφέρανε στὴ ζωὴ τοὺς καὶ νὰ τὴ γνωρίζανε ἔτσι ἀπὸ σιμά, κὶ ἀπὸ τὴν καλὴ τῆς καὶ ἀπὸ τὴν κακὴ τῆς τὴ μεριά - θάθελα λοιπὸν οἱ μαννάδες αὐτὲς κὶ αὐτοὶ οἱ ἄντρες νὰ δείχνουνε στὰ κορίτσια μὲ τὴ ζωὴ ἀπὸ ὅλες τὶς ὄψεις τῆς, κὶ ἀπὸ τὶς καλὰς κὶ ἀπὸ τὶς κακὰς, μὲ ὅλους τοὺς κιντῶνους καὶ μὲ ὅλους τοὺς ἀγῶνες καὶ τὶς ἀγωνίες τῆς, καὶ νὰ φροσάνε στὴν ψυχὴ τοὺς τὸ θάρρος ποῦ χρειάζεται γιὰ νὰντιμυρῶσει κανεὶς κάθε κίντυνο καὶ γιὰ νὰ βγῆ νικητὴς ἀπὸ κάθε ἀγῶνα τῆς ζωῆς. Ἡ ζωὴ δὲν ἔχει μόνον γασεμιά καὶ τριαντάφυλλα ὅπως τὴν πλάθει κάθε κόρη στὴ φαντασία τῆς - ἔχει κὶ ἀγκάθια, πολλὰ ἀγκάθια, φαρμακερὰ τὶς περισσότερες φορὲς καὶ ποτὲ μὲν δὲ θὰ ξεχάσω τοὺς στίχους τοῦ κ. Πάλλη ποῦ μούτυχε νὰ διαβάσω προχθὲς ἀκόμα, ἴσως ἴσως τὴν ἔγρα ποῦ συλλογιζόμουνε νὰ σοῦ γράψω τοῦτο μὲν τὸ γράμμα. Σοῦ τοὺς ξεσηκῶνω γιὰ νὰ τοὺς χαρεῖς καὶ σὺ.

Πές, μέλισσα κ' ἐσύ, νὰ ζήσεις,
τί τοῦ παιδιοῦ μου θὰ χαρίσεις ;
Ἄπὸ τὰ μᾶς ἢ καθεμιά
ἀπ' τὰ λουλούδια μέλι φέρνει
κὶ ἂν ἔχει, πές του, ἀποθυμιά,
λιγάνι ὡς ἔρχεται νὰ παίρνει.

Πές, μέλισσά μου, νὰ μὴ ζήσεις,
καὶ τίποτα ἄλλο θὰ χαρίσεις ;
Φαρμακερὸ κρατῶ κεντρί
νὰ τὸ κεντρώσω καὶ μιά στάλα,
στὸν κόσμον ἐδῶ νὰ μὴ θαρρεῖ
κὶ ἄλλα πὼς εἶναι μέλι γάλα.

Στὸ «Σκολειὸ τῆς ἔγγονούλας μου» εἶναι ἀπαραίτητες οἱ τέτιες στοιχειαστικὲς μέλισσες.

Σὲ φιλῶ
Ἡ μαννούλα σου
ΗΓΕΡΙΑ

ΜΑΝΘΑΝ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗ
ΤΡΕΙΣ ΜΗΛΛΑΝΤΕΣ
(ΓΙΑ ΠΙΑΝΟ)

Πουλιούνται 1 δραχμὴ ἢ καθεμιά
στὰ γραφεῖα τοῦ «Νουμά»

Λουτράκι. Τὸ μπουρίνι δὲν ξέσπασ' ἀκόμα μὲ τὰ σωστά του κ' ἔχετε βαρκαρὴν τὸν Ἰράπη, ποὺ μπορεῖ νὰ σὰς περάσει κ' ἐπ' τὸν Ὀκεανό !

— Γὼ δὲν τὴ φοβᾶμαι τὴ φουρτούνα, νὰ ! — εἰπ' ἡ Μαριώ, ζυγώνοντας θαρρετὰ τὴν ἀφρισμένη ἀκρογιαλιά.

— Ἀρῆ θὰ παζίνης νὰ πνιγῆς, διακόλ' ὀχάτιέρα, π' λωλάθηκες νὰ κάνε σεργιάνια ! Ἄσε στὴν κατάρτα μ' ! - φώναζε μὲ θυμὸ ὁ γέρο-Στρατῆς, κουνώντας τὸ κεφάλι του, σὰ νὰ τὴν ἐλεεινολογοῦσε !

— Καλὸ εἶτανε, μπουρμούρισ' ὁ Ἀράπης, νὰ φύγομε ἀρχήτερα, πρὶν πιάσει σκοτεινὰ καὶ μᾶς πλάκωσῃ τὸ μπουρίνι... Τώρα κὶ τίποτις ἄλλο νὰ μὴν πάθετε, θὰ τρομάξετε, ἀδερφεῖ, θὰ γενῆτε μου σκίδι, τί θὰ πῆ. παιχινιδια εἶναι ;

— Τί νὰ πάθουνε, ρέ, καὶ νὰ ξεπάθουνε ; Φοβᾶσαι, κακομοῖρη, μὴν πνιγῆς ; μ' αὐτὸ τὸν καιρὸ, μωρέ, γκιουτίθεις ; Καὶ κόντεψα νὰ σὲ κάνω καὶ Κανάρη !.. Ὅρσε καραβοκύρηδες μιά φορὰ ! Φτοῦ ! πανάθεμά σας !

Ὁ καπτάν Νικόλας, στὸ κέφι λιγάνι ἀκόμα, τὸ πῆρε στὸ φιλότιμο νὰκούσῃ τὸν Ἀράπη νὰ φοβίξῃ τὰ παιδιὰ, ἴσως ἴσως τὴν ὥρα ποῦ τοὺς εἶδιν' αὐτὸς

κοραγίτο νὰ φύγομε. Τὸν ἀγγικοκοίταζε, βρίζοντας τον, ἔτοιμος, μ' ἄλλα τὰ γεράματα, νὰ φτάσῃ καὶ σὲ χειρότερα !

— Δὲ μίλησα γὼ γιὰ τὸ τομάρι μου - τάπο κρήνης ὁ φρόνιμος Ἀράπης γὼ καὶ νὰ γυρίσ' ἢ βάρκα πῶς δέκα μίλια κολύμπι καὶ τὸ ξέρεις, καπατάνιε ..

— Πήγαίνε, μωρέ !.. Ὡς τὰ πῶς γὼ τὰ παιδιὰ μὲ τὴ βάρκα τοῦ Φανκρῶ - σὲ μιάν ὥρα θὰ μποῦμε στὸ Λουτράκι !

— Ἄστα τᾶσταῖχ, υπέρμπα Νικόλα ! Θαρρεῖς δὲν ἔχει κὶ ἄλλος φιλότιμο !.. Μπρός, βρε παιδιά, μὲ τὸνομα τοῦ Θεοῦ μπᾶτε μέσα...

Ὁ Ἀράπης ἔρριξε τὴ δεκάρα του, κυρῶνα ἢ γράμματα !

— Ἐλάτε, μπρός ! - εἶπε κὶ ὁ Γιάννης μ' ἀπόφαση. — Ἐλάτε, μωρέ φοβιτάρηδες ! Ὁμορφο θᾶναι νὰ καμαρώσουμ' ἀ-ὲ κοντὰ τὴ φουρτούνα, κάθε μέρα δὲν τὸ βλέπετε αὐτό !

— Κάθε παιδί, κύρ Γιάννη, παίρνει τὴ φωτιά γιὰ παιχινιδια - τάποκρήνη κ' ὁ Σόφος, τραβώντας τὸ σκοινί τῆς βάρκας.

— Φόρτα, μωρέ, τὸ σκοινί, φόρτα ! - ξεφώνισ' ὁ Ἀράπης μουτρωμένος, θέλοντας κάπου νὰ

Ο "ΝΟΥΜΑΣ",

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἀθήνα ἀρ. 8. — Γιὰ τὶς Ἐπαρχίες ἀρ. 7
Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ ἀρ. 10.

Γιὰ τὶς ἐπαρχίες δεχόμεστε καὶ τρίμηνας 2 ἀρ. τὴν τριμηνία) συντρομῆς.

Κανένας δὲ γράφεται συντρομητὴς ἢ δὲ στείλει μπροστὰ τὴ συντρομὴ του.

10 λεπτὰ τὸ φύλλο λεπτὰ 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κιάκια Σύνταγμα, Ὁμόνοια Ἐθν. Τράπεζα Ἰπ. Οἰκονομικῶν, Στιβῆρος Τροχιόδρομου (Ἀκαδημία, Βουλῆ, Σταθμὸς ὑπογείου Σιδηροδρόμου Ὁμόνοια, στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου ἀντικρὺ στὴ Βουλῆ).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πραχτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Οἱ Ἀδελφάδες — Τὸ ἄρθρον τοῦ «Κήρυκα»
— Τὸ Κυπριώτικον ζήτημα — Μιστριωτισμοὶ
— Πολιτισμένοι ἀγριάνθρωποι.

ὉΣΟ καὶ νὰ μὴ μᾶς ἐνθουσιάζει ὁ κ. Φιλάρετος μὲ τὸν ξεθωριασμένον «Ρίζοπάστη» του, ἀπὸ τὴν φορὰ ἢ βγῆ καὶ λούσει πατόκορφα μερικὰ Ἀθηναῖκες ἐφημερίδες, δὲ θάχει καθόλου ἄδικο καὶ θὰν τοῦ ποῦμε μπράβο καὶ μετῆ. Γιατί οἱ καλύτερες τὸ παραξενοντακιάσανε πιά μὲ τὴν Ἀδελφολοκακία τοὺς καὶ μᾶς πῆραν μὲ βδηνάδα ἡλίκαρη τ' αὐτιά μας, φωνάζοντας μας πὼς ἂν λυθεῖ εὐνοϊκὰ τὸ Κρητικὸ ζήτημα, θὰ λυθεῖ μόνον καὶ μόνον γιατί ταξίδεψε καὶ φέτος ὁ Βασιλεὺς μας στὴν Ἐσθῶπη.

Τραβήξαμε μάλιστα καὶ παραπάνον. Μᾶς εἶπαν δηλ. πὼς ὅτι καλὸ ἔγινε ἴσαμε τώρα στὸν τόπον μας, τὸ χρωστοῦμε στὴ Βασιλεία κ' ἔτσι μᾶς ἀφίστανε νὰν τὸ νιώσομε — αὔριο μπορεῖ καὶ νὰ μᾶς τὸ ποῦνε — πὼς πρέπει νὰλλάξῃ τὸ Πολίτευμά μας στὸ Μοναρχικώτερον γιὰ νὰ ἐκκολοθησοῦμε νὰ βλέπομε δῶ καὶ μπρός ὄλο καὶ καλὰ.

Κάθε κολακεία (φυσικὰ καὶ ἡ Ἀδελφολοκακία) ἔχει καὶ τὰ ὄριά της κὶ δταν τὸ παραξενοντακιάσει, ὅπως τὸ παραξενοντάκισσε καὶ σὲ τοῦτη τὴν περίστασι, βλάφτει ἀντὶ νὰ ἀφελήσῃ. Καὶ πρέπει νὰ μᾶς πιστέψουν οἱ κύριοι αὐτοί, πὼς ζητώντας νὰ σηκώσουνε μὲ τὰ λιβανίσματα τοὺς τὴ Βασιλείαν στὴ συνείδηση τοῦ λαοῦ, πετύχανε ὀλωσθιδίου τὸ ἐναντίον ἀποτέλεσμα. Καὶ καιρὸς νὰ σταματήσῃ πιά τὸ ἀδικολόγητο λιβάνισμα.

*

ΔΙΑΒΑΣΑΜΕ καὶ μετῆ τὸ ἄρθρον τοῦ Χανιώτικου «Κήρυκα» ποῦ τόσο σκανταλίσει μερικὰς Ἀθηναῖκες ἐφημερίδες

ξέσπασῃ.

— Βαί, βαί, βαί ! Ὁρὲ ποῦ θὰ μπῆτε στὸ καίκι π' χοροπηθᾶτε σὰν τὸ τραγόπουλο ! Ὁρὲ θὰ ξαναβαρκαριστῆτ' ἄλλ' μιά βολά, διακόλ' γέννες, χῶρος πᾶππα καὶ κουμπᾶρο !.. Ἀσὴ Μαριώ, δὲ σ' ἀφίνου γὼ νὰ πᾶς νὰ πνιγῆς, δὲ σ' ἀφίνω ! Ἄλλ' βολά δὲ σὲ ξανακάν' ἢ μκννα σ' !

— Ὡς πῶς ! Δὲν μπορῶ γιὰ νὰ μείνω δῶ, νὰ σκαρταδιάσ' μοναχὴ μ' ! Ἐχοῦμε καὶ δουλιές αὔριο, θὰ πᾶμ' στὸ παζάρ' ! φώναζε τοῦ μπάμπη τῆς ἡ Μαριώ καὶ πῆγε μὲ γενάτι ἄκρη ἄκρη, σὰ νᾶθελε νὰ πηδήσῃ πρῶτη μὲς' στὴ βάρκα...

— Ὅρ' πιάστε τὴν αὐτοῦνη τὴ ζουρλί, πᾶει νὰ πῆσῃ μέσα ! Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς ὁ δουλιὸς ὁ Στρατῆς μὲ τὸ δίκιο του φοβότανε τὸ βούτηγμα. Ἡ θάλασσα χυλοῦσ' ἀγριεμένη νὰ πνιγῇ τὸ Φανῆρι, ποῦ σὰν κοσίδει καταμεσῆς στηλώθηκε, καρφί, θαρρεῖς, μὲς' στὰ μύτια τῆς. Ἡ βάρκα παρᾶδερνε, σὰ φτεροῦ στὸν ἀνεμο...

— Βρε δὲν μπορεῖτε νὰ κουμαντᾶρετε τὴ βάρκα δῶθε. Φέρτε τὴ γῦρο στὴν ἄλλη πᾶντα τοῦ Φανκρῶ, ποῦναι χαμηλότερα κὶ κόβεται κὶ ὁ ἀγέρας. Δῶ δὲν μποροῦν ὄλο νὰ μποῦνε, θὰ βουτήξουνε ! — εἰπ' ὁ καπατάνιος στὸ Σόφο, ποῦ πολέμαγε νὰ τὴν

ώστε δε διατάσανε νάν τὸ ποῦνε καὶ προδοτικό. Τὸ διαβάσαμε καὶ δὲν παραξενευτήκαμε καθόλου. Ὁ «Κήρυκας» φοβῆται μήπως μερικοὶ ἐργάζονται, σύμφωνα μὲ τὰ συμφέροντά τους, νὰ μὴν ἐνωθεῖ ἡ Κρήτη μὲ τὴν Ἑλλάδα ἀλλὰ νὰ προσαρτηθεῖ στὴν Ἑλλάδα ἀλλὰ Βοσνία καὶ Ἑζγοβίνη.

Μὰ νὰ ποῦμε καὶ ἄλλο. Φωνάζουνε πὸς ὁ «Κήρυκας» εἶναι τὸ ἐπίσημο ὄργανο τοῦ κ. Βενιζέλου καὶ πὸς ὁ, τὴν λέει ὁ «Κήρυκας» εἶναι σὰ νάν τὸ λέει ὁ ἴδιος ὁ κ. Βενιζέλος. Κ' εἶπειτα; Ὁ μᾶς ποῦνε πὸς εἶναι προδότης ὁ κ. Βενιζέλος; ἢ πὸς ὁ κ. Σίμος τῆς «Πατριδῶν» ἢ ὁ κ. Κανελλίδης τῶν «Καιρῶν» βλέπουν καλύτερα τὰ πράγματα ἀπὸ τὸ μεγάλο πολιτικὸ τῆς Κρήτης;

Μπορεῖ νὰ μᾶς τὸ ποῦν κι αὐτὸ, μὰ δὲ θὰν τοῦ πιστέψουμε—κι ἄς μᾶς συμπαθοῦνε.

ΤΟ ΡΑΣΟ ἐξακολουθεῖ νὰ μαίνεται στὴν Κύπρο καὶ τὸ μορφο καὶ Ἑλληνικώτατο νησί πάλι βρίσκεται χωρισμένο σὲ δύο ἐχθρικά στρατοπέδα πού πολεμοῦνε μὲ λύσσα ποῖο νὰ φέρει τὸ δικό του καλύτερο στὸν ἀρχιεπισκοπικὸ θρόνο τῆς Κύπρου.

Κι ἄλλοτε γράψαμε γι' αὐτὰ τὰ μασκαρελῆκα καὶ δειξάμε στοὺς Κυπριώτες πόσο μεγάλη ντροπὴ εἶναι νὰ γίνονται αὐτὰ τὰ πράγματα μπροστὰ σὲ ξένους καὶ πόσο θὰ γελοῦν καὶ θὰ μᾶς ἐλεηνολογοῦν οἱ Ἑγγλέζοι πού τὰ βλέπουν. Καὶ βιστάει τὸ κακὸ τόσο χρόνια τώρα καὶ εὐβαστάζει, φαίνεται, ἀκόμα ἄλλὰ τόσα ἢ καὶ περισσότερα—καὶ δὲ θὰ πάψει, ἂν δὲ συλλογιστοῦν οἱ Κυπριώτες πόσο γελοία γίνεται ἡ θέσις τους κι ἂν δὲν ἀποφῶν ἀπὸ τὸ σθεῖρο ἕναν ὁποιοδήποτε καλύτερο καὶ τὸν καθίσουν, καὶ μὲ τὸ ζῆρι ἀκόμα, πάνω στὸν ἀρχιεπισκοπικὸ θρόνο, γιὰ νὰ τελειώσει κι αὐτὸ τὸ ρεζίλημα.

Ο ΚΑΗΜΕΝΟΣ ὁ κ. Μιστριώτης εἶπε, εἶπε πάλι γιὰ τὸ «Ἑλλ. Λεξικόν» πού θὰ ἐκδώσει τὸ Ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας, εἶπε, εἶπε—εἶπε γιὰ προδοσίαι, εἶπε γιὰ χυδαίους, εἶπε γιὰ ἐνοχλητὰ τῆς φυλῆς; πού κλάψανε ὅσοι τὰ διαβάσανε.

Γιατί ἐπιτέλους ὁ κ. Μιστριώτης ἀρχίνησε τώρα τελευταία νὰ λέει στ' ἀληθινὰ σεβαστὰς ἀνοχίαι, τόσο σεβαστῆς, πού νὰ κλαίνε ὅσοι τίς διαβάξουν καὶ νὰ λυποῦνται τὸν ἄνθρωπο.

Τὶ νάν τὰ πολυλέμε! Ὁ κ. Μιστριώτης ὕστερα μάλιστα ἀπὸ τὸ γερὸ ζετίναγμα τοῦ κ. Κρουμπάχερ, ἔφτασε στὰ λόγια του καὶ στὰ γραφήματά του στὸ ἀποχωρητὸ τῆς ἀσυναρτησίας καὶ ἀερολογίας καὶ κατάντησε, ἔτσι νὰ ποῦμε, ἅγιος πιά. Καὶ μὲ τοὺς ἅγιους δὲ θυμῶναι κανεῖς. Βγάξε μοναχὰ τὸ κατέλλο του καὶ τοὺς προσκυνάει.

ἈΛΛΗ πάλι αὐτὴ ἡ προστυχία τοῦ Ἀθηναϊκοῦ τύπου. Ἦρθε ἡ Σάρρα Μπερνάρ ἐδῶ κι ἀντι-νὰ μᾶς μιλήσουνε γιὰ

τὴν ὑπέροχη τέχνη τῆς, ἀρχινήσανε νὰ μετράνε τὰ χρόνια τῆς, καὶ νὰ μᾶς μιλοῦνε γι' αὐτὰ καὶ νὰ κάλουνε χίλιες ἀνοστοσευπνάδες πάνω στὰ γερατιά τῆς.

Ἡ μεγάλη τεχνίτρα, λένε, μᾶς εἶπε ἀφιλόμουςους φεύγοντας. Ἄν μᾶς ἔλεγε πρόστους καὶ βάρβρους, θὰ μᾶς χαραχτήριζε σωστότερα, γιατί ἡ κοινωνικὴ μας μόρφωση δὲν ἔφτασε σὲ κείνο τὸ σημεῖο πού ξεχωρίζει τοὺς πολιτισμένους ἀνθρώπους ἀπὸ τοὺς ἀγριανθρώπους. Μὲ ὅλα τὰ φραγκοεθναίνικα ψευτοφροσῖματά μας, κάπια χωριτιά ἀκόμα κρυφοζεῖ στὴν ψυχὴ μας.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΕΣ ΒΙΖΙΤΕΣ (ΣΗΥΡΟΣ, ΣΕΝΟΣ)

Εἶναι πολὺ εὐκόλο πρᾶγμα νὰ λέει κανεῖς τὴ γνώμη του καὶ νὰ σκαρώνει τὴν κριτικίτσα του γιὰ καλλιτέχνες, γιὰ τοὺς ὁποίους γραφτήκαν τουλάχιστο κάμποσα βιβλία σὲ διάφορες γλώσσες, πού μίλησαν τουλάχιστο δεκαπέντε κριτικοὶ καὶ τὰ περιδικὰ κ' οἱ ἐφημερίδες ἀρχίσανε νὰ τοὺς ξελαϊκεύουν ἀλύπητα. Εἶναι πολὺ εὐκόλο πρᾶγμα λόγου χάρι νὰ ποῦμε κι ἐμεῖς τὴ γνώμη μας γιὰ τὸ Βελατσκερ, ἢ τὸ Θεοτοκόπουλο, ἢ τὸ Ρέμπραντ, ἀκούμπώντας ἐπιτήδεια, γιὰ ἃ μὴ σκουντάψουμε, σὲ κάποιον ἄλλο, ὅπως τὸ κάνουν ὅλοι οἱ δικεῖ μας οἱ κριτικοὶ (!) μὰ εἶναι πολὺ δύσκολο πρᾶγμα νὰ πεῖ κανεῖς τὴ γνώμη του γιὰ καλλιτέχνη, πού δὲν ἐγράφηκε λέξη ἀκόμα γιὰ τὸ ἔργο του, καὶ τὸ ἔλαφος εἶναι παρθένο. Νὰ παρουσιασῆς σ' ἕνα κοινὸ, ἕναν καλλιτέχνη, γιὰ πρώτη φορά, αὐτὸ εἶναι λιγάκι δύσκολο· νὰ εἶναι ποιητῆς, δηγηματογράφος, τῆς φάρμας μας τελοσπάντων, πάει κι ἔρχεται· μὰ νὰ εἶναι ζωγράφος, γλύφτης, μουσικός, ἀρχιτέχτονας, πάει καὶ δὲν ἔρχεται, γιὰ μᾶς μάλιστα τοὺς ἐρημικούς καὶ τοὺς ἀπόξενους. Ἔτσι βουρὸ τὸ βρίσκω νὰ μιλήσω γιὰ κάποιους δικούς μας, μὰ θὰ τὸ κάνω ὅπως μπορέσω καὶ σύντομα, σήμερα γιὰ τὸ ζωγράφου μας κ. Σπύρο Σένο καὶ μεθαύριο γιὰ τὸ μουσικὸ κ. Μάριο Βάρδογλη. Καὶ θὰ τὸ κάνω μ' ἐνθουσιασμό, γιατί στοὺς πρώτους αὐτοὺς ἀπὸλαῦσα ἀληθινὴ καλλιτεχνικὴ συγκίνηση κ' εἶδα πὸς εἶναι ταγμένοι τεχνίτες πού ἀφιερώνουν ὅλη τους τὴ δύναμη γιὰ τὴν Τέχνη, στὴν ἐκλεχτοτέρη τῆς μορφῆ.

Ἐνας χρόνος κι ἀπάνου εἶναι τώρα, πού πρωτοεπισκέφτηκα τὸν κ. Σένο στὸ ἀτελιέ του. Ἐνα ἀτελιέ μὲ γοῦστο βαλμένο μοναδικὸ στὸ μπουλεβάρτο τοῦ Montparnasse. Τὴν πρώτην φορά μού εἰδείξε μὴ μὴ μὴ μεγάλη σπουδὴ του, πού ἔφτιασε στὸ

Πολυτεχνεῖο τοῦ Μόνχου καὶ ξεχωρίστηκε ἐπ' τοὺς καθηγητῆς του. Εἶναι μὴ γιὰ χωριάτιστα πού κρατᾷ γελαζομένη ἕναν κόκκορα. Τὸ θέλα του ἀπλὸ κ' ἡ ἰδέα του τίποτα ὅμως ἡ τέχνη μὲ τὴν ὁποία εἶναι βαλμένη ἡ ἐξοχικὴ αὐτὴ σκηνοῦλα, ἡ ἐκφραση ἡ ζωηρὴ τῆς γριούλας καὶ τοῦ κοκκοράκου, τὰ χρώματτα τὰ ζωντανὰ κι ἀρμονισμένα κ' οἱ γραμμῆς οἱ θετικῆς κ' οἱ σπουδαγμένες, ὅλα τελοσπάντων εἶναι τέτοια, πού κάνουν τὴ ζωγραφιὰ αὐτὴ λατρευτὴ. Σοῦ θυμίζει ἄγνὸ ἑλληνικὸ παραμῦθι καὶ σοῦ φέρνει στὸ νοῦ σου ὅλη τὴ χωριάτικη ζωὴ μας πού τὴν ἔχω ζήσει μικρὸς καὶ ξέρω τὰ θέληττά τῆς. Ἀπ' τὴ στιγμὴν αὐτὴ ἀγάπησα τὴν τέχνη τοῦ κ. Σένου καὶ τὰ ματιὰ μου τὰ στύλωσα μὲ πίστη στὶς ἄλλες του σπουδῆς καὶ ἔργα. Ὁ κ. Σένος στάλθηκε στὴν Εὐρώπη ἀπ' τὸ Πολυτεχνεῖο μας, παίρνοντας τὸ βραβεῖο σὲ δικηωνισμό. Τὸ Μόνχο τὸν ἔσυρε πρώτη πόλη τῆς Εὐρώπης· κι ἐκεῖ μέσα στὰ τρία χρόνια πού ἔμεινε πέταξε σὰ ράκη, ὅλες τίς σκουραχτημένες ἰδέες, πού ἄσφυχτα εἶχε φεύγοντας ἀπ' τὴν Ἀθήνα, ὅπου δὲν ὑπάρχει ἔχνος καλλιτεχνικῆς ζωῆς κι ἄνοιξε τὴν ψυχὴ του πλατιά νὰ δεχτεῖ τὴ μόρφωση πού περίσσεια τοῦ προσέφταναν.

Δουλεύοντας ἢ ταξιδεύοντας στὴ Γερμανία καὶ στὴν Ὀλλανδία, δὲν ἔφτιασε πόλη πού ἔχει ἕνα μουσεῖο ἢ μνημεῖα μὲ κάπια σημασία, χωρὶς νὰ ἐπισκεφτεῖ, καὶ μελετητῆς τῆς Φύσης πέρασε στὰ χωριά αὐτὰ τὰ νοσταλγικά, γιὰ νὰ πιάσει εἰκόνας χρωματισμούς καὶ γραμμῆς πού θὰ τὰ ρίξει μὴ μὴ στὸ ἔργο του. Ξέρω τὴ γνώμη τοῦ κ. Π. Γιαννόπουλου γιὰ ὅλα αὐτὰ καθὼς καὶ τοῦ θυμαστῆ τοῦ κ. Σενόπουλου. Ὁ κ. Σένο πού: Γιατί τάχα νὰ μὴ μελετῆσει καλύτερα τὴ δική του τὴ φύση, ἀπὸ τοῦ νὰ γυρίζει στὶς ξενιτιῆς καὶ στὰ ταξίδια πού θέλουνε κι ἔξοδα, π' ἀνάθεμά τα! Ὁ Γκαίτε, θαρῶ εἶπε, πὸς ὁποῖος δὲν ξέρει ξένες γλώσσες δὲν ξέρει καὶ τὴ δικιά του· τὸ παίρνω αὐτὸ γιὰ νὰ πῶ κι ἐγὼ ὁποῖος δὲ μελετᾷ καὶ τὴν ξένη φύση, ξένος θὰ μείνει κι ἀπὸ τὴ δική του. Ἔτσι λοιπὸν ὁ κ. Σένος ἦρθε στὸ Παρίσι ἐδῶ καὶ δύο χρόνια τώρα, ν' ἀποτελειώσῃ τίς σπουδῆς του καὶ νὰ βρεῖ ἕνα κριτὰ νὰ φανερώσει καὶ τὸ ἔργο του.

Τὸ καλλιτεχνικὸ ἰδανικὸ τοῦ κ. Σένου εἶναι ἀπὸ τὰ σπάνια. Δὲ γύρεψε τίποτα ἐπ' ὅσα θὰ μπορούσαν νὰ κάλουν τὸ ἔργο του μὴ ὅσα ἀρχίτερα γνωστὰ, μὲ στοιχεῖα εὐκόλα καὶ ρουτινιερικούς τρόπους

τραβήξῃ πάλι στὰ βράχια.

— Ἔλα, τὸ λοιπὸ, τελιώνετε, θὰ μᾶς πιάση νύχτα!

— Πίσ' ἀπ' τὸ Φανάρι, στὸ λιμανάκι, πού φέρανε τὴ βάρκα, τὰ τρελλὰ τῆς χορηγηθήματα πάψανε. Ἡ ἀκρογιαλιά εἶγανε χαμηλότερη καὶ τὰ δελφίνα μας κατορθώσανε νὰ μπουῖνε στὴ βάρκα, χωρὶς πολλὰ καρδιοχτύπια. Ὁ Γιάννης γράπωσε τὸ τιμόνι, κατὰ τὴ συνήθεια του. Ἡ Μαριώ, μ' ὅλες τίς φωνῆς τοῦ γέρο Στρατῆ, πέταξε μέσα, σὰ Μπουμπουλίνα, καὶ θρονιάστηκε δίπλα στὸ Γιάννη. Πᾶλλα παιδιὰ κάτσανε στὴν πλώρη. Λύσανε τὴ βάρκα καὶ σηκώσανε τὸ παννί.

— Ἐχε γιὰ, καπετάνιο!

— Στὸ καλὸ, παιδιὰ, στὸ καλὸ! Ὁκ πάτε σὰ δελφίνα κ' ἔγνοια σας!

— Ἄει, μωρὴ Μάρω!—φώναξ' ὁ γέρω Στρατῆς—γὼ θέλου νᾶξ χίλια πρόβαττα μὰ σὺ δὲ θές κανένα!.. Καλὰ! Σὺ θὰ χτυπᾶς τὸ ζερό σ'! μόν' νὰ μὴν τὸ χτυπήσ' καφερὴ στὸν πάτο τ' πελάου!

Ἡ βαρκούλα ξεκίνησε ἀργά, ἀργά, γέροντας δεξιά καὶ ζερβά, σὰν παχουλή κοκώνα γεμάτη νᾶξια. Τὸ πανάκι, μισοχαλαρωμένο ἀκόμα, χτυ

πιότανε στὸ κατάρτι, σὰ νᾶθελε νὰ ξεμουδιάσῃ γιὰ τὸ πάλαιμα πού περίμενε. Λίγο λίγο φεύγαν ἀπὸ τὰ πᾶγγιο τοῦ Φανερῆ, στρέφοντας κατὰ τὸν κάθο τὴν πλώρη, κι ἀρχίζε πάλι ὁ χορὸς τῆς βάρκας, ὅσο ξανόλανε στὸ μεγάλο κύματτα. Πάνω στὸ γύρισμα μ' ἕνα ξαφνικὸ φῶσημα τάνεμου μονομᾶς τεντώθηκε τὸ παννί, νὰ σπᾶση, κ' ἔγυρε ἡ βάρκα μονόπαντα, σὰ νὰ τομπάριζε, μπρὸς στὰ ματιὰ τοῦ καπτᾶν Νι κόλα, πούμπηξε τίς φωνῆς πὸ πᾶν' ἀπ' τὸ Φανάρι:

— Στὸ τιμόνι ὁ Ἀράπης! Ὁ Ἀράπης στὸ τιμόνι!.. Τάκουτε, βρε; χαθήκατε, σκυλιὰ!

— Στάσ' ἀπ' αὐτοῦ, κύρ Γιαγκο! Ἔχει δικεῖ ὁ γέρος! Δὲν εἶναι δῶ γιὰ παιχιδία—εἶπ' ὁ Ἀράπης, παραμερίζοντας τὸν Κανάρη μας, χωρὶς πολλὰ κοπιμένα!

Τὸ τιμόνι μᾶς ἐφταῖξ' ἀδερφεῖ;

— Ὅχι, κύρ Γιαγκο... ὁ τιμονιέρης! Ἄσε μας, στὸ θεὸ σου, νὰ κάλουμε τὴ δουλιὰ μας!

Γερμένη στὴ μιά πάντα ἡ βαρκούλα, μὲ τὴν πλώρη σηκωτὰ καὶ τὸ μικρὸ παννάκι τεντωμένο, πῆ γαινε τώρα μὴ χαρά, σὰν τὴ σῆττα, μ' ὅλα τῆς τὰ χορηγηθήματα μπρὸς στὴν πλώρη, μακριὰ, ζουγραφίζοταν τοῦ Λουτρακιοῦ ὁ κάθος, πού τόσο

ἐπιθυμητὸ, αὐτὴ τὴν ὥρα τοὺς εἶγανε. Ἐνα ἕνα περνούσανε δίπλα τῆς κειμένης κούρας, σπάζανε στὴν πλώρη μ' ὀρμὴ καὶ σκορποῦσαν ἀφρισμένα, ἢ πλαγινὰ τοὺς δέρινανε καὶ γινότανε μουσικίδι. Κάπου κάπου ἡ φτωχὴ βαρκούλα ἔκοβε τὸ δρόμο τῆς, σὰ νᾶθελε νὰ παρῆ ἀνάσση πρὶν ξαναχτυπήσῃ.

— Κύρ Γιαγκο, θὰ σ' ρίξω τὴ σιγκούνα μ' νὰ σε σκεπάσω! Μένα δὲ μὴ κόφτ' κι ὁ βρχοῦ κι ἃ γενοῦ μουσικίδ'... Σένα συλλογιέμαι πού κρυώνεις εὐκόλα, κατὰ πὸς λέν οἱ δικεῖ σ'!

— Στὸν τόπο σου, μωρὴ! Μὴ σαλεύς, σκυλλὰ, καὶ χνοῦμαστε! Ὁὐλ' χάμου στὴ βάρκα, παιδιὰ, μαζωμένοι σὰ παθούρα—φώναξ' ὁ Ἀράπης μὲ θυμὸ, βλέποντας τὴ Μαριώ νὰ σηκώνεται ξαφνικὰ καὶ νὰ μετατοπιέται.

— Τὴ σιγκούνα μ' γιὰ θὰν τοῦ βίνω.

— Δὲν τὴ θέλω, παιδί μου, τὴ σιγκούνα σου... Τὸ πολὺ πολὺ θὰ τυλιχτῶ μὲ τὸ χαλί τῆς βάρκας, νὰ μὴ βρέχουμαι...

— Μάϊνα, Σόφο, τὸ παννί! Στὰ κουπιὰ, στὰ κουπιὰ! Μπρὸς, κύρ Κώστω, ἦρθε κ' ἡ ἀράδα σου!

(Ἀκολουθεῖ)

Τεχνίτης ἀληθινός κι ἐμπνεσμένος, τὰ μάτια του τάνοιξε στὸ φῶς, ποὺ τοῦ λαμπάζει τὴ στράτα του. Σὲ τίποτα δὲν ἐννοεῖ νὰ ὑποχωρήσει ἀτρόμητος καὶ τ' ἀστικά γούστα τὸν ἀηδιάζουνε. Ἡ σκέψη του συνθεμένη ἀπ' ὅ,τι διαλεχτότερο ὑπάρχει στὴ ζωγραφική, Ντα Βίντσι, Βελάσκες, Θεοτοκόπουλος, Ρέμπραντ, Πουβί-ντε-Σαβὼν κ' εἰς πῶς δυσκολοσί-μωτοι ἀπ' τοὺς δυσκολοσίμωτους δασκάλους στέ-κουνται ὀδηγητές του. Τὰ ἔργα του τὰ δουλεύει μὲ ὑπομονὴ καὶ μὲ κόπο καὶ τίποτα δὲ βγάζει σπασμωδικὰ καὶ νευρικά· σ' αὐτὸ τὸν βοηθαίει πολὺ κ' ἡ ἀθλητικὴ του κατασκευὴ.

Ἡ καινούργια σειρά σκίτσων του καὶ σπουδῶν του, ποὺ εἶδα τελευταῖα, παρμένα ἀπὸ τὸ μαγικὸ ὀλλανδικὸ χωριό, τὸν δείχνουν περισσότερο ξεδιηλω-μένο κι εὐκολόνουν πολὺ ἐκεῖνον ποὺ θέλει νὰ χα-ρακτηρίσει τὸ ἔργο του καὶ νὰ χαράξει τὸ δρόμο ποὺ πῆρε ἡ τέχνη του γιὰ τὸ μέλλον. Ἐνὰ πρῶμα ποὺ τοῦ ἀγάπησα περισσότερο ἀπ' ὅλα εἶναι, ποὺ δὲν εἶδει τὸν τρόπο τῶν ἀνίδεων καὶ τῶν στενῶν μπρο-στά στὴν καινούργια ἐκδήλωση τῆς ζωγραφικῆς, ἀλλὰ ἀγκάλιασε παληκαρίσια τὸν ἐμπρεσιονισμό, ποὺ ἀνοίξε πλατιούς τοὺς ζωγραφικοὺς ὁρίζοντες. Πρῶτο-ἀπὸ τὸν κ. Σένο, ἄκουσα λόγου χάριν, νὰ μοῦ μιλή-σει προεπόμενα γιὰ τὸ μεγάλο ἐμπρεσιονίστα Σε-ζάν — ποὺ τὰ ἔργα του, χυμούς ζωῆς γεμάτα, εἶχα τὴν εὐτυχία νὰ τὰ δῶ στὸ περσινὸ σαλόνι τοῦ φθι-νόπωρου, — ἕναν ζωγράφο ποὺ γιὰ πολὺν καιρὸ θὰ μα-κραίνουν ἀπὸ μπρός του σὰν ἀπὸ μπρός σὲ σκιαχτρα ὄχι μόνον εἰς δικοὺς μας, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ξένοι ψευ-τοκλασικοί, καὶ ποὺ ὅμως στέκεται κατὰ τὴν ἀτόφια γνώμη μου ἕνας ἀπὸ τοὺς πρώτους ἱερο-φάντες τῆς τέχνης καὶ τοῦ πῶς μεγάλου ἀναστή-ματος.

Τὰ χρώματα στὴ ζωγραφικὴ τοῦ κ. Σένου τρα-γουδᾶνε σὰ μουσικὴ ἐνός Debussut κι ὄλο τὸ ἔργο του τὸ χαρακτηρίζει: μιὰ πλατιὰ εὐρωστία ὑποταγ-μένη σὲ νόμους μιᾶς ζηλεμένης τέχνης ὅπου πρω-τοστατοῦνε τὸ ὄνειρο καὶ τὸ μεθύσι τῆς ἐξοχῆς. Μπορεῖ νὰ δεῖ κανεὶς μ' αὐτὰ, πῶς τίποτα δὲ μ' ἐμποδίζει νὰ παρουσιάσω σήμερα τὸν κ. Σένο, μὲ τρόπο ποὺ νὰ δώσω νὰ καταλάβουν πῶς, ἂν σὲ λίγον καιρὸ κατορθώσει ὁ καλλιτέχνης νὰ σκλαβώσει στὸ πινέλο του τοὺς πανώριους του πόθους καὶ νὰ τοὺς ξεχύσει σὲ ἔργα συνθετικότερα, ἢ πατρίδα μα-μπορεῖ ν' ἀποχτήσει ἕνα μεγάλο ζωγράφο.

Παρίσι.

Σ. ΣΚΙΠΗΣ

ΛΑΧΕΙΟΝ

ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΕ ΜΙΑΝ ΔΡΑΧΜΗΝ ΚΕΡΔΟΣ 100,000 ΔΡΧ.

ΠΡΟΣΕΧΗΣ ΚΑΗΡΩΣΙΣ

31 Δεκεμβρίου 1908

Τὸ μόνον πατριωτικὸν

Τὸ μόνον εὐλαμινὲς

Τὸ μόνον Ἑλληνικὸν

Ο ΑΙΜΟΣ *

Τραβηγμένο καὶ ξεχασμένο ἀπὸ τὸν ἄλλο κόσμον γέρας γλήγωρα τὸ θεόρατο βουνό.

*) Σημ. τοῦ «Νουμά». Τὸ ἀνέκδοτο αὐτὸ περὶ τρα-γουδοῦ τοῦ μακαρίτη Κ. Μακρῆ εἶχε τὴν καλοσύνη νὰ μᾶς τὸ δώσῃ ὁ ἀδερφός του καὶ φίλος μας κ. Ζ. Μακρῆς.

Καὶ οἱ χωρικοὶ ποὺ ἀπὸ χρόνιζ παλιὰ κκοι-κούσαν στὰ πόδια καὶ στὶς σκαλωσιές του ἔχσαν πρὸ πολλοῦ τὴν παιδιὰτικὴ χαρὰ τῆς ζωῆς καὶ ζούσαν μόνον γιὰ ν' ἀποθάνουν. Τὰ μάτια τους χά-σανε τὴ λάμψη τους κι' ἀπὸ μαῦρα πῆραν τῆς γῆς τὸ χρῶμα. Κι' ἔγειναν ἀμίλητοι καὶ σκληροὶ σὰν τίς πέτρες ποὺ ἐβλεπαν ὀλόγυρά τους.

Στὰ πόδια τοῦ ἀπροσπέλαστου βουνοῦ καινούργια ζωὴ χαράζει. Ἐνας ἀφρός ἀκόμη ζεστός ἀνέρχεται στὴν ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας κι' ἐλαφρὰ κι' ἀθό-ρυθα τὴ γαργαλίζει. Φρικιᾶ τὸ σῶμα τῆς καὶ στὴν ἐρωτικὴ του ὄρμη μάζι μὲ τὰ κομματάκια εἶχνει κι' ἀμέτρητο στρατὸ ἐξω στὴν ὀλόγυρη ἀμμουδιά.

Ὁ Αἶμος, τὸ τολμηρὸ βασιλόπουλο ὀρέχθηκε τ' ὄμορφο βουνὸ μὲ τίς ψηλές κορφές τους κι' ἔφθανε ἀπὸ τὴν πέρα ὄχθη σωτήρας καὶ καταχτητής.

*

Ἡ νύχτα μεγαλοπρεπῆς ἐβασίλευε καὶ πρὸ πολλοῦ ἡ Σελήνη, νύφη καμαρωμένη, σηκώθηκε ἀψηλὰ κι' ἀργυροφώτησε τὸν κατάφυτο τόπο ποὺ ἐκτείνονταν κάτω ἀπ' τὸ θεόρατο βουνὸ στὴ μα-γεμένη θάλασσα. Φράκτες βουβός ἀλλὰ ζωντανός ἀπὸ μαῦρα πυκνὰ φουντωμένα δέντρα στὴν ἀράδα, σὰν ἕνα τοῖχος σιδερένιο τὸν ἐπερίζωνε καὶ τὸν ἐχώριζε ἀπὸ τὴν ἀργυρὰ πλατεῖα τῆς θάλασσας, ποὺ λαμπροκοπούσε στὸ φῶς τῆς σελήνης καὶ δο-νούσε τὸν ἀέρα μὲ τὴ γλυκεῖα τῆς μουσικῆς. Μέσα στὸ μοναδικὸ αὐτὸ περιβόλι στὴ χάρη καὶ στὴν ὀμορφιά, δουλεμένο μὲ θεῖο ψαλίδι, κοίτουσαν γυμνός, μυρμηκία ἀνθρώπινη, ὁ ὄμορφος στρατός. Κι' ἀπὸ καιρὸν σὲ καιρὸν τὸ ὄνειρον ἔπαιρνε πραγμα-τικότητα. Μιὰ κίνητη ἐλαφριά, ὄμοια μὲ φρικίαση ἡδονῆς, διέτρεχε τὸ φανταστικὸ ἐκεῖνο στρατόπεδο καὶ κυματίζουσα κρησμένη ἀπὸ μυρωδιές κι' ἀρώ-ματα σκορπίζονταν ἀψηλὰ στὸν αἰθέρα.

Μεσουράνισε ἡ σελήνη καὶ τὸ ἄστρο ποὺ τὴ συνόδευε μακριὰ τῆς πιά σὰ μάτι στραφτερὸ φώ-τιζε κι' αὐτὸ καὶ καμάρωνε τὸ θέμα, ἔργο καὶ δη-μιούργημα τῶν ζωτικῶν, ὅταν ἔξαφν σιγὰ καὶ σιω-πηλὰ πέρα ἀπὸ τὸ βουνὸ ποὺ σὰν τοῖχος χῶριζε τὴ θάλασσα σὲ δύο, μιὰ σκιά ἄρχισε νὰ ἀνθρώσκη. Μονομιάς μεγάλωσε, τονίσθηκε τὸ σχῆμα τῆς σα-τανικὸ πέλωρι, καὶ σὰν ἕνας δράκος μαῦρος καὶ σκοτεινός σταμάτησε στὴν κορυφῆ.

*

Ἡ νύχτα ἀδυνατιζέ καὶ μιὰ ἀνάσα κοπιαστικὴ τῆς φύσεως ἐπίεζε τὸν ἀέρα· ἔξαφνα ἕνας κρότος ἀπαλός, μιὰ κίνηση σιγανὴ καὶ ρυθμικὴ ἐτάραξε ἄρ-μονικὰ τὸν ἀέρα. Εἶχε ζυπήσει ὁ στρατός καὶ βάλ-θηκε σὲ κίνηση νὰ καταχτήσει τὸ βουνό. Μ' ἀναπν-μένα τὰ κορμιά ἀπὸ τὴν κούραση, ἐλαφροί, λές καὶ πετοῦσαν, προχωροῦσαν οἱ πολεμισταί, καὶ ἡ εὐθυμῆ κλαγγὴ τῶν ὄπλων τῶν μουσικῆ σκορπούσε ὀλό-γυρά των.

Ξαφνισμένο τὸ ἀπαίσιο φάντασμα στὸν ξένον ἦχο, στὴν πρώτη ἐκεῖνη παρὰφωνία στὴ μουσικὴ ποὺ ὄρες ἀπολαμβάνει, καρφώθηκε ἐκπληκτο στὴ θέση του, ἐσκυψε μὲ προσοχὴ καὶ περ' ἔργεια ὀλό-γυρά του, καὶ ἀπὸ τὸ ὕψος τῆς σκοπιᾶς του, ἐξέ-τασε καὶ τὰ πῶς βαθιὰ βάρη τῆς θάλασσας καὶ τὰ ἔγκατα τῆς γῆς. Καὶ εἶδε τὸ στρατὸ ποὺ περιτρι-γυροῦνε κίολας τὸ βουνό.

Ἐνα σπαθὶ κοφτερὸ ἔστραψε τότε στὸν ἀέρα, σημάδι τῆς ἀγρίας ὀργῆς του καὶ μονομιάς ἀπὸ μακρυὰ, πέρα ἀπ' τὰ βουνά, ἕνα σκότος ἀργὰ καὶ σταθερὰ ἄρχισε νὰ προχωρῆ ἀπειλητικὰ. Δεύτερο ξεσπάθωμα ἐτάχυνε τὴν πορεία του, τὸ ἀνέβασε ἀψηλὰ. Ἐκεῖ κοντοστάθηκε καὶ ἄλλαξε τὸ χρῶμα του. Τὸ πράσινο χρῶμα τῆς λύσσης διαχύθηκε

σ' ὅλα του τὰ πλευρά.

Δεύτερο σύννεφο, μὲ τὸν ἴδιον τρόπο ἀνέβηκε, πῆρε τὸ χρῶμα τῆς φωτ' ἀς, καὶ τάχθηκε δίπλα στὸ πρῶτο. Ἡ τρίτη ξεσπαθωσιὰ ἐτρόμαξε τὴ φύση. Ἐνα μαῦρο σύννεφο πυκνὸ καὶ φοβερὸ ἀπὸ τὴν ἄλλη ἄκρα ὄρμησε νὰ συγκρουσθῆ μὲ τ' ἄλλα! Φρίκη ἀνατάλεψε τὴ φύση ὀλόκληρη κι' ἕνας ἀέρας γλήγωρος ἐτρεξε παντοῦ νὰ εἰδοποιήσῃ τὸ κακὸ.

Ἐξαφνα ἕνας κρότος ξερὸς, κρότος ραπίσματος, ἀκούσθηκε καὶ μονομιάς ἐσμίξαν τὰ σύννεφα· ἀπὸ παντοῦ ἄγρια τὰ ξίφη ξεφουλίσθησαν καὶ λάμψη ἀποτυφλωτικὴ ἐγένεψε τὸν ἀέρα. Πίσω ἀπὸ τὸ τρίτο σύννεφο τὸ μαῦρο φάντασμα χύθηκε ἐπάνω του μὲ ὄρμη, τὸ ἔσπρωξε μὲ ἀφάνταστη δύναμη πρὸς τ' ἄλλο καὶ γοργὸ ἔσυρε καὶ εἶχθηκε ἀπὸ τὸ βουνό. Μονομιάς θέλωσαν τὰ νερά κάτω στὴ θάλασσα στὴν ἐπαφὴ του κι' ἕνας συριγμός, σὰν συριγμὸς φλέγον-τος σιδήρου, ὅταν βουτιέται στὸ νερὸ, ἀκούσθηκε στὸν ἀέρα.

Ἄγριος ἐξακολούθησε ὁ πόλεμος στὴ τριζύνη ἐκεῖνη τῶν γιγάντων. Πελεκισμοὶ διέσχίζαν ἀκατάπαυστα τὴν ἀτμόσφαιρα καὶ ἕνα ἀνακάτωμα ἀκατανόμαστο κυριαρχοῦσε πανταχοῦ. Κρότοι τρομακτικοί, ἀνα-στεναγμοὶ καὶ κρησνισμοὶ φωνές ἀκούοντο. Καὶ ὁ ἰδρωτὰς ἄφθονος καὶ χονδρὸς ἐπέφετε καὶ περιέλουε τὴν τρομαγμένη φύση.

*

Ἄργα καὶ κοπιαστικὰ ἡ Αὐγὴ διέλυσε τὸ χάος. Καὶ ὅταν ὁ ἥλιος θαμβὸς ἀνέβηκε στὸν ἐρί-ζοντα, ἡ ἄκρα τοῦ βουνοῦ ποὺ ἐβγαίνει στὴ θάλασσα περὶφραγὴ δὲν ἐφαίνονταν πιά. Τῆς νύχτας ἡ κατα-στροφή τὴν εἶχε ἐξαφανίσει. Μιὰ σχισμάδα βαθυὰ ἐμβαίνει στὰ σπλάχνα του καὶ τὸ χῶριζε.

Ἐκεῖ ἐπάνω στὴν πληγὴ τοῦ βουνοῦ τοῦ Αἶμου ἀπὸ τότες ἔκτισαν κ' οἱ χωρικοὶ τὴν Ἄσπρο, τὸ νέο τους χωριό.

Κ. ΜΑΚΡΗΣ

Ο ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Σὲ λίγες μέρες ἀρχίζει νὰ βγαίνει τὸ «Μέλλον» βδομαδιάτικη ἐφημερίδα ἀκωνοστικὴ καὶ ἀνθρωπιστικὴ, ἢ πρώτη σοσιαλιστικὴ ἐφημερίδα τῆς Ἀθῆνας.

— Διευθυντὴς τῆς εἶναι ὁ κ. Δ. Κόκκινος, νέος μορφω-μένος καὶ δημοτικιστὴς, ποὺ ἄλλοτε εἶχε δώσει δείγμα τῆς πέννης του καὶ στὸ «Νουμά».

— Μὲ χαρὰ μᾶς εἶσι βλέπομε πῶς κ' ἐδῶ ἀρχίζουν εἰ-νεῖν οἱ νῆες νὰ συγκινιούνται ἀπὸ τίς νέες ἰδέες, καταβλίνοντας στὸν ἀγῶνα μὲ ἔσχα κ' ὄχι πιά μὲ λόγια ποὺ τόσο τὰ χορτάσαμε.

— Ἡ «Ἑμερησία» τῆς Σμύρνης ἐξαντόπωσε ἀπὸ τὸ «Νουμά» τὴν «Προσευχὴ» τοῦ Παλαμά· λησμονῆσε ὅμως νὰ πεῖ καὶ ποικνοῦ ποιήμα εἶναι καὶ ἀπὸ πῶς τὸ πῆρε.

— Ὁ «Χρόνος» ἐξακολουθώντας τὸν ἄριστον γωρετὴ του γράφει τὴν περασμένη Τρίτῃ πῶς κάποιος ὁπαδὸς τοῦ κ. Παλάη μεταφράζοντας τὴ «Θεὶα ἀκολουθία», μεταφράσει τὸ «Τὰς κεφαλὰς ὑμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνετε» σὲ «Χαμηλώσατε στὸ ἄφεντικὸ τίς κοῦρες σας».

— Κνηροθέστατη ψευτιά, γιατί οὔτε ἡ λειτουργία μεταφράστηκε, οὔτε ἡ ἂν τὴ μεταφράσει ποτὲ κανεὶς δημο-τικιστὴς θὰ μεταχειρίζονταν τὸ γελοιοδραματοῦς τρόπο τοῦ «Χρόνου».

— Ὁ βιβλιοπώλης κ. Ἀρισταίδης Γαλανός τυπώνει τὸ ὄμορφο ἔργον τοῦ κ. Γ. Π. Κοῦρη «Ἡ ἡρωὶς τῆς Μακε-δονίας» ποὺ πλῆγτηκε τόσες φορές στὸ βιβλιοπώ καὶ καταχει-ρακροῦνθηκε. Ἡ συντρομὴ εἶναι μιὰ δεχητή.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Χρ. Παπαῖ. Καρπ Ζαχαρίτ. Λάβαμε τὴ συντρομὴ τοῦ 908 καὶ ε' εὐχαριστοῦμε. κ. Η Β Λάβαμε τὸ γράμμα σου. Θὰ σοῦ γράψωμε. Δὲν μπορεῖς νὰ μᾶς στέλνεις τα-χτικὰ τὸ «Φῶς»: — κ. Σ Δ. Φυσικά, καὶ τέτιο πρέπει νὰ γίνει, μὰ δὲν εἶναι ἀκόμα καιρός. Ὡς τόσο ἡ γνώμη σου μᾶς ἄρεσε πολὺ καὶ θὰ τὰ μελετήσωμε ὅσα μᾶς γρά-φεις. Γιὰ τὸ ἄλλο, πῶς γράφεις τόσες φορές. Ἡ συντρομὴ πλερώνεται μπροστὰ κι ὅσοι ζητᾶνε, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὸ Ἐξωτερικόν, νὰ γίνουνη συντρομητές, πῆπει νὰ στέλνουνη μάζι καὶ τὴ συντρομὴ τους. — κ. Ἀργ. στὴν Πόλη. Στεί-λαμε προχθές σ' ἕνα δέμα τέσσερα ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Βλαστοῦ γιὰ τοὺς τέσσερεις μαθητὰς τῆς σχολῆς καὶ σὲ παρακαλοῦμε νὰ μᾶς γράψεις ἅμα τὰ λάβεις.